

Gemeente Kerkrade

Uitvoeringsprogramma Preventie en Handhaving Jeugd & Alcohol Kerkrade 2023-2024

Op basis van het Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Alcohol Zuid-Limburg

5 December 2022

Annet Joustra, domein Burger Preventie

Kevin Heijens, domein Bestuur Openbare Orde en Veiligheid

Samenvatting

Dit uitvoeringsprogramma is opgesteld om het alcoholgebruik onder jongeren te verminderen en hiermee een bijdrage te leveren aan de doelstellingen uit het preventie- en handavingsplan.

De risicoanalyse is uitgevoerd op basis van gegevens uit onderzoek (GGD gezondheidsmonitor jeugd/ volwassenen en Mysteryshop onderzoek van Universiteit van Twente), interviews met ketenpartners en een van gemeentewege zelf opgestelde inventarisatie van hotspots (alcohol-verstrekpunten waar jongeren alcoholhoudende drank proberen te kopen). Gesprekken zijn gevoerd met de Jongeren Advies Raad Kerkrade (JARK), Impuls jongerenwerk, HALT, Jeugd Alcohol en Middelnapoli Zuyderland MC, Mondriaan Verslavingspreventie, GGD Zuid-Limburg, politie, BOA's en de eigen gemeentelijke Alcoholwet-toezichthouders.

Op basis van een overzicht van de belangrijkste risico's, zijn de ambitie en doelstellingen van het uitvoeringsprogramma Jeugd & Alcohol Kerkrade voor 2023-2024 geformuleerd. In aansluiting op de regionale doelen en de lokale aandachtspunten is een interventiestrategie en een integrale maatregelenmatrix uitgewerkt. Deze is gebaseerd op de drie beleidspijlers: preventie, handhaving en regelgeving. Hierin wordt tevens de integrale samenwerking tussen partijen zichtbaar en de aansluiting op de aandachtspunten. Vervolgens wordt kort geschetst hoe de voortgang van het uitvoeringsprogramma gemonitord en geëvalueerd zal worden.

Definities van alcoholgebruik, voor jongeren tot 18 jaar:

Alcoholgebruik:

Het drinken van alcoholhoudende drank, bijvoorbeeld in de vorm van bier, wijn of mixdranken.

Problematisch alcoholgebruik:

Al het gebruik van alcohol bij jongeren van 18-. En al het gebruik van alcohol door jongvolwassenen waardoor lichamelijke, psychische of sociale problemen ontstaan bij de jongvolwassene, of op een zodanige manier dat maatschappelijk overlast ontstaat.

Binge drinken:

Minstens één keer per maand ten minste vijf glazen alcohol drinken bij één gelegenheid.

Zwaar drinken:

Minstens één keer per week ten minste vier glazen (meisjes) of zes glazen (jongens) alcohol op één dag drinken.

Overmatig drinken:

Het drinken van meer dan 14 glazen per week (meisjes) of meer dan 21 glazen per week (jongens).

Inhoud

Inleiding	4
1. Noodzaak en kaders	5
1.1 Gevolgen van alcoholgebruik bij jongeren	5
1.2 Alcoholwet	5
1.3 Nationaal Preventieakkoord	6
1.4 Gezondheidsbeleid, Trendbreuk en VIE	6
1.5 Integrale aanpak	6
2. Risicoanalyse	8
2.1 Alcoholgebruik door jeugd en jongvolwassenen	8
2.2 Redenen om te drinken	10
2.3 Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens	12
2.4 Informatie van partners	14
2.5 Inventarisatie hotspots voor alcoholcontrole	16
3. Doelstellingen	21
3.1 Ambitie	21
3.2 Doelen en uitgangspunten	21
4. Interventiestrategie	22
4.1 Preventie	22
4.2 Wet- en regelgeving	25
4.3 Handhaving	27
4.4 Verbinding preventie, handhaving en regelgeving	29
5. Monitoring en evaluatie voortgang	33
Bijlage 1: Overzicht verbeterpunten uit risicoanalyse jeugd & alcohol Kerkrade	34
Bijlage 2: Beïnvloedende factoren voor problematisch alcoholgebruik	36
Bijlage 3: Planproductie, producten en kosten Preventie Mondriaan Parkstad 2023	37
Bijlage 4: Inzet en kosten Handhaving Gemeente Kerkrade 2023	38
Bijlage 5: Kenmerken ontwikkelingsfasen jongeren en preventiemogelijkheden	39

Inleiding

Alle Zuid-Limburgse gemeenten hebben het wettelijk verplichte (op basis van artikel 43a Alcoholwet) regionale Preventie- en Handhavingsplan Jeugd & Alcohol Zuid-Limburg vastgesteld. Dit plan richt zich vooral op vermindering van het alcoholgebruik bij jongeren. Deze regionale samenwerking biedt mogelijkheden om vermindering van alcoholgebruik bij jongeren, samen doeltreffender aan te pakken en samen dezelfde boodschap uit te stralen. Extra belangrijk, omdat het alcoholgebruik van jongeren zich niet tot de eigen gemeentegrenzen beperkt.

Dit lokale uitvoeringsprogramma Jeugd & Alcohol Kerkrade is een lokale uitwerking van de regionale acties, in Kerkrade voor 2023-2024. Doel van dit uitvoeringsprogramma is om het alcoholgebruik bij jongeren in Kerkrade, en daarmee de schadelijke gevolgen voor hen te verminderen. Dit programma is behalve op Zuid-Limburg, ook specifiek afgestemd op cijfers, informatie en context van alcoholgebruik bij jongeren in Kerkrade. Het mandaat tot vaststelling van dit uitvoeringsprogramma ligt bij het college van B&W. Met de uitwerking van dit plan hebben we gewacht op de uitkomsten van de extra meting van de Gezondheidsmonitor Jeugd en de aanstelling van de nieuwe regisseur en tevens projectleider JOGG/ Teamfit, om deze in de programmering te betrekken.

Dit plan begint met het schetsen van de noodzaak en kaders van het uitvoeringsprogramma in hoofdstuk 1, gevolgd door een risicoanalyse in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn op basis daarvan de ambitie en doelstellingen van het uitvoeringsprogramma Jeugd & Alcohol Kerkrade 2023-2024 geformuleerd. Aansluitend wordt in hoofdstuk 4 de interventiestrategie en de integrale maatregelenmatrix uitgewerkt. Hoofdstuk 5 gaat tenslotte kort in op de monitoring van de voortgang en op de evaluatie van het uitvoeringsprogramma.

1. Noodzaak en kaders

1.1 Gevolgen van alcoholgebruik bij jongeren

Voor kinderen en jongeren geldt dat ze gevoeliger zijn voor de risico's van alcoholgebruik doordat hun lichaam kleiner is en omdat hun lichaam nog in ontwikkeling is. Het lichaam en de hersenen kunnen daarom niet alleen schade oplopen, maar ook in de ontwikkeling gestoord worden. Het is nog onduidelijk of deze schade blijvend is of kan worden hersteld door te stoppen met drinken (Lees et al. 2020; Trimbos.nl 2022a).

Jongeren zijn door impulsieve actie, sensatie zoeken en verminderde zelfbeheersing (onderdeel van de adolescentie) sneller geneigd tot risicovol gedrag, waaronder het beginnen met alcohol en overmatig gebruik van alcohol (VZinfo.nl, 2022a). Overmatig alcoholgebruik onder jongeren kan leiden tot het ontwikkelen en verergeren van psychische stoornissen, zoals angststoornissen, depressie en suïcide. Zwaar alcoholgebruik (d.w.z. minstens 1 dag per week 6 glazen of meer voor jongens en 4 glazen of meer voor meisjes) kan ook een negatieve impact hebben op het geheugen, concentratievermogen, leren en probleemoplossend vermogen (Squeglia & Gray 2016; Carbia et al. 2018; Lees et al. 2020). Dit kan leiden tot studieovertraging en vroegtijdig schoolverlaten (De Wit 2016; Trimbos.nl 2022d). Zwaar alcoholgebruik kan een negatieve impact hebben op het vermogen van het brein om impulsief gedrag te remmen, wat sneller kan leiden tot grensoverschrijdend gedrag (bv. agressie, verkeersongeval, crimineel gedrag, onveilige seks/ongewenst zwanger) en gedragsproblemen (VZinfo.nl, 2022b; Trimbos.nl 2022b).

Van het starten met alcohol op jonge leeftijd en van binge drinken (5 glazen alcohol of meer bij één gelegenheid) is bekend dat de hersenen extra gevoelig worden voor de belonende werking van alcohol. De verleiding om alcohol te drinken neemt toe, terwijl de controle die nodig is om weerstand tegen alcohol te kunnen bieden, afneemt. Deze kinderen lopen op latere leeftijd een hoger risico op het ontwikkelen van problematisch alcoholgebruik (Cservenka & Brumback 2017; Meruelo et al. 2017; Silveri et al. 2016; Trimbos.nl 2022c).

Als jongeren na hun 18^e jaar doorgaan met drinken, staan zij bloot aan dezelfde risico's van drankgebruik als volwassenen. Alcoholgebruik heeft invloed op bijna alle organen in het lichaam en hangt samen met ongeveer zestig verschillende aandoeningen (Cargiulo 2007; Casswell 2017; Meza et al. 2022; WHO 2004). Zoals leverschade, verschillende soorten kanker, hart- en vaatziekten, diabetes, maag- en darmaandoeningen en neurologische schade, maar ook acute letsels. Alcohol vertraagt het herstel en beïnvloedt de werking van medicatie. Daarbij hangt alcoholgebruik ook samen met problemen die gevolgen hebben voor anderen, zoals relatieproblemen en verkeersongevallen (VZinfo.nl, 2022c).

1.2 Alcoholwet

Het beperken van de beschikbaarheid van alcohol is één van de meest effectieve maatregelen om alcoholgebruik te verminderen en de daaraan gerelateerde schade te voorkomen (Babor e.a., 2010; Burton e.a., 2017). De Alcoholwet is een wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken en daarmee de beschikbaarheid van alcohol reguleert. Daarnaast richt de Alcoholwet zich op verantwoorde verstrekking van alcohol.

De Alcoholwet heeft als doel om schadelijke gevolgen van alcoholgebruik tegen te gaan en alcohol gerelateerde overlast terug te dringen, ter bescherming van onze jeugd. Elk kind heeft immers het recht om gezond en veilig op te groeien. De wet valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is daarmee primair een gezondheidswet. Het toezicht op de naleving van de Alcoholwet is sinds 2013 decentraal belegd en daarmee de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Per 1 juli 2021 is de wetgeving gewijzigd en is de Alcoholwet in werking getreden (voorheen Drank- en Horecawet). De belangrijkste wijzigingen van deze nieuwe wet - in het licht van dit uitvoeringsplan - zijn:

- De verkoop van alcoholhoudende drank op afstand (online of telefonisch kopen) wordt geregeld. Het streven is door betere regulering, de naleving van de leeftijdsgrens te verhogen, zowel tijdens aankoop als bij aflevering. Het toezicht op de verkoop op afstand gaat naar de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).
- Het stunten met prijzen wordt verder aan banden gelegd. Prijsacties door de detailhandel met meer dan 25% korting zijn niet langer toegestaan. Het toezicht op de prijsacties wordt ook gecentraliseerd bij de NVWA.
- Prijsacties in de horeca blijven toegestaan, inclusief de happy hours. De gemeente kan, op basis van artikel 25d Alcoholwet, in de APV een verbod opnemen om binnen een periode van 24 uur of korter prijsacties van meer dan 40% aan te bieden (alcoholhoudende drank verkopen voor maximaal 60% van de reguliere prijs).
- Wederverstrekking van alcohol (een meerderjarige die alcohol koopt en dat aan een minderjarige geeft) wordt strafbaar. Minderjarigen zelf mogelijk de alcohol ook niet aan nemen, zelf kopen of bij zich hebben.

Overigens behouden de vergunningen en ontheffingen, verleend op basis van de Drank- en Horecawet, na 1 juli 2021 hun rechtskracht.

1.3 Nationaal Preventieakkoord

Het Nationale Preventie Akkoord bevat een pakket aan maatregelen en interventies en is gericht op 'het verbeteren van de gezondheid van alle Nederlanders voor 2040', door veel meer in te zetten op preventie en een gezonde leefstijl en minder op zorg. Door mensen, jong en oud, te stimuleren om gezonde keuzes te maken.

Samen met patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, sportverenigingen en sportbonden, bedrijven en maatschappelijke organisaties, gemeenten en de Rijksoverheid zijn afspraken gemaakt om overgewicht, roken en problematisch alcoholgebruik terug te dringen. Om deze ambities te realiseren zijn de Regionale Preventie Akkoorden en de Lokale Preventie Agenda's opgesteld, o.a. door de Zuid-Limburgse gemeenten.

Het Preventieakkoord Problematisch Alcoholgebruik richt zich op 5 thema's:

1. Alcohol en de school en studieomgeving: voorlichten van kinderen en ouders
2. Marketing van alcoholhoudende drank: afbouw alcoholreclame op plekken waar jongeren komen (online/fysiek)
3. Bewustwording en vroegsignalering: publiekscampagnes en signalering door huisartsen/ SEH
4. Een gezonde sportomgeving: naleving leeftijdsgrens, opleiding alcoholshenkers, afbouw alcoholreclame
5. Naleving en handhaving bij leeftijdsgrens en dronkenschap

1.4 Gezondheidsbeleid, Trendbreuk en VIE

Doelen van het Gezondheidsbeleid 'Zuid springt eruit', Trendbreuk en VIE in Kerkrade:

- Kansrijk, gezond en veilig laten opgroeien van onze jeugd (t/m 18 jaar).
- In 2030 heeft Zuid-Limburg haar achterstand t.o.v. Nederland ingelopen met 25%.
- In 2030 is de ervaren gezondheid van de inwoners van Kerkrade minimaal gelijk aan Zuid-Limburg.

Met dit gezondheidsbeleid willen we een trendbreuk creëren in de hardnekkige gezondheidsachterstanden in Kerkrade, door samen met onze partners gericht samen te werken aan het inlopen van de achterstanden. Hierbij ligt de focus op het kansrijk, gezond en veilig laten opgroeien van onze jeugd en op een integrale aanpak. Voor een gezonde toekomst zijn een gezonde omgeving, school en werkplek (c.q. speelplek) van groot belang (Uitvoeringsprogramma VIE, januari 2021). Dit uitvoeringsprogramma preventie- en handhaving Jeugd & Alcohol Kerkrade 2023-2024, vormt een belangrijk onderdeel van dit beleid.

1.5 Integrale aanpak

Gemeenschappelijke aanpak

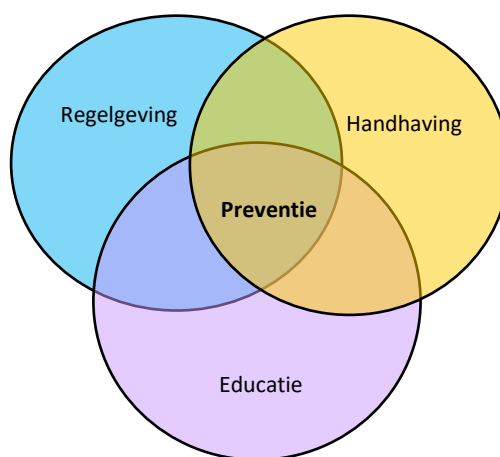
Om resultaat te bereiken is de bijdrage van alle partners in Kerkrade nodig. Daarom heeft de gemeente jongeren en ketenpartners uit Kerkrade betrokken bij de beleidsontwikkeling en betreft zij o.a. ouders, scholen, (sport)verenigingen, ondernemers bij de uitvoering hiervan. Gezamenlijk zetten we in op een gezonde jeugd, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar en met verantwoorde alcoholverstrekking aan en verantwoord alcoholgebruik door jongvolwassenen.

Systeembenadering

De systeemtheorie van Holder (1998) maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd het resultaat is van een combinatie van factoren. Zowel de jongere zelf, zijn of haar sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid beïnvloeden het alcoholgebruik. Alcoholpreventie kan dus nooit alleen op het individu gericht zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de fysieke en sociale omgeving van de drinker beïnvloeden. In de omgeving van jongeren, spelen de ouders, de school en het uitgaansleven (horeca, verenigingen, evenementen) een belangrijke rol.

Integraal alcoholbeleid

Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid wordt het preventiemodel van Reynolds (2003) gehanteerd (figuur). Het model kent 3 beleidspijlers: regelgeving, educatie en handhaving. De pijlers staan deels op zichzelf, maar overlappen elkaar ook

Figuur 1: Preventiemodel Reynolds (2003)

(zie figuur 1). Juist in de overlap is het integrale preventiebeleid terug te zien: het model maakt duidelijk dat niet alleen educatie, maar ook regelgeving en handhaving bijdragen aan het voorkómen van (problemen door) alcoholgebruik. Dit betekent dat meerdere afdelingen binnen de gemeente (te weten preventie, handhaving, jeugd, onderwijs, gezondheid en sport) en verschillende typen maatregelen worden ingezet om te komen tot alcoholvermindering bij jongeren.

2. Risicoanalyse

Een probleem- en risicoanalyse is het uitgangspunt van preventiebeleid. Door problemen en risico's te onderzoeken kan het beleid gericht en dus effectiever worden ingezet op plaatsen waar de grootste gezondheids- en/of veiligheidswinst kan worden behaald. In Kerkrade hebben we de probleem- en risicoanalyse gebaseerd op: cijfers uit de GGD-jeugdgezondheidsmonitor, het nalevingsonderzoek leeftijdsgrens, interviews met de lokale partners en een inventarisatie van de hotspots in Kerkrade waar jeugd alcohol drinkt of bij elkaar komt.

Bij deze probleem- en risicoanalyse wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gegevens over gemeente Kerkrade. Waar dit niet beschikbaar is, wordt gekeken naar regionale en landelijke gegevens.

2.1 Alcoholgebruik door jeugd en jongvolwassenen

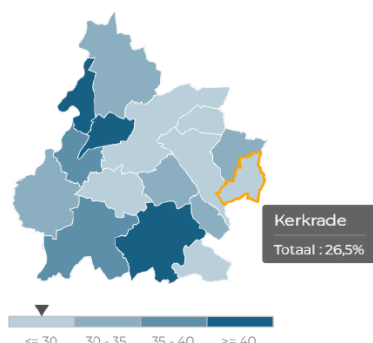
Aangezien alcoholgebruik tot en met 24 jaar schadelijke invloed heeft op de ontwikkeling van de hersenen, is het alcoholgebruik bij jeugd en jongvolwassenen tot en met 24 jaar in Kerkrade in kaart gebracht.

2.1.1 Alcoholgebruik door jeugd

De gegevens over het alcoholgebruik onder schoolgaande kinderen (frequentie, dronkenschap, rol ouders) worden middels de GGD gezondheidsmonitor jeugd vastgesteld. Deze monitor wordt eens per 4 jaar afgenomen. Eind 2021 is een extra tussentijdse monitor afgenomen om de impact van corona op jeugd te kunnen meten.

Heeft laatste 4 weken alcohol gedronken x

Doelgroep: 13 t/m 16 jaar

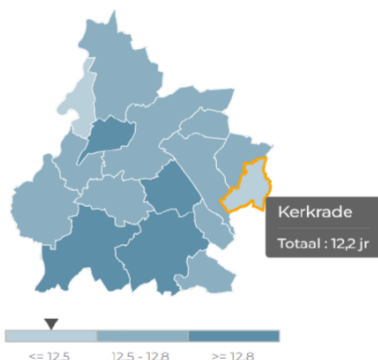
Resultaten Kerkrade 2019/2021:

- 2005-2019: Gedurende 15 jaar een spectaculair dalende trend en méér dan halvering van het % scholieren dat de laatste 4 weken alcohol heeft gedronken, van 57% naar 26,5%. Mooie prestatie!!
- 2021: Afgelopen 2 jaar stijging met +2%, aandachtspunt *
Wel ca -2% lager dan gemiddeld in regio Z-Limburg.
Einddoel van ≤15% in 2040 nog niet bereikt, wel goed op weg.
- Jongens drinken op iets jongere leeftijd voor het eerst alcohol. Qua onderwijsniveau is er vrijwel geen verschil in leeftijd waarop jongeren risicogedrag beginnen te vertonen. (Gezondheidsatlas.nl, 2022)

Trends Gezondheidsmonitor Jeugd	2e en 4e klas (13-16 jarigen)						
	Doel '19/'24	2021 Z-L	2021	2019	2015	2013	2009
Kerkrade							
Laatste 4 weken alcohol gedronken, 13-14 jarigen	K+ZL: ≤5%	18,1%	16,0%	12,3%	12,9%	18,5%	28,5%
Laatste 4 weken alcohol gedronken, 15-16 jarigen	K+ZL: ≤20%	43,5%	39,4%	34,1%	52,9%	67,5%	58,9%
Laatste 4 weken alcohol gedronken, totaal	(NL 2040: ≤15%)	31,5%	26,5%	24,5%	33,0%	40,7%	43,3%

Startleeftijd eerste slokje of glas alcohol x

Doelgroep: 13 t/m 16 jaar

Resultaten Kerkrade 2019/2021:

- 2005-2019: Gedurende 15 jaar is de startleeftijd bij Kerkrade scholieren (13-16jr) voor het eerste slokje of glas alcohol gestaag gestegen van 11,9 naar 12,9 jaar. Goede ontwikkeling! Doel van >14 jaar nog niet bereikt.
- 2021: Laatste 2 jaar is de startleeftijd bij scholieren (13-16jr) gedaald van 12,9 naar 12,2 jaar (-0,7jr), vooral bij 13-14-jarigen (-0,8jr). De startleeftijd voor alcohol is nu in Kerkrade, circa 0,5 jaar eerder dan gemiddeld in de regio Z-Limburg. Aandachtspunt **
- Over de startleeftijd het volgende: jongeren beginnen later met drinken, veel zijn dus nog niet begonnen en hebben dus ook geen startleeftijd! Dus de groep die al wel is begonnen met alcohol drinken in klas 2 of 4, is een steeds kleinere, specifiekere groep. Dit betekent ook, dat de doelstelling > 14 jaar voor heel veel jongeren wel wordt gehaald. (Toelichting GGD-ZL, 2022)
- Jongens drinken op iets jongere leeftijd voor het eerst alcohol. Qua onderwijsniveau is er vrijwel geen verschil in leeftijd waarop jongeren risicogedrag beginnen te vertonen. (Gezondheidsatlas.nl, 2022)

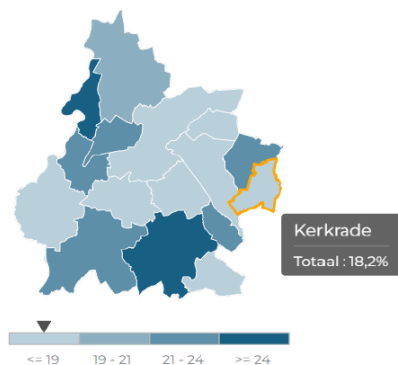
Trends Gezondheidsmonitor Jeugd	2e en 4e klas (13-16 jarigen)						
	Doel '19/'24	2021 Z-L	2021	2019	2015	2013	2009
Kerkrade							
Startleeftijd alcohol*, 13-14 jarigen	K+ZL: ≥14jr	11,2	10,8	11,6	11,4	11,3	11,1
Startleeftijd alcohol*, 15-16 jarigen	K+ZL: ≥14jr	13,6	13,5	13,7	13,3	13,1	12,6
Startleeftijd alcohol*, totaal	K+ZL: ≥14jr	12,7	12,2	12,9	12,6	12,5	12

*Leeftijd waarop voor het eerst een glas alcohol gedronken werd.

In Kerkrade heeft 54% vd 13-16 jarigen een eerste slok of glas alcohol gedronken. Uit landelijk onderzoek blijkt dat het percentage jongeren dat ooit alcohol heeft gedronken, toe neemt tussen 12 en 16 jaar van 20% tot maar liefst 71%. Dezelfde trend is ook zichtbaar bij maandelijks drankgebruik, waarbij de grootste toename zichtbaar is tussen 14 en 15 jaar (Stevens et al, 2018).

Heeft laatste 4 weken 5 of meer drankjes gedronken bij één gelegenheid (binge drinken)

Doelgroep: 13 t/m 16 jaar

Resultaten Kerkrade 2019/2021:

- 2005-2019: Gedurende 15 jaar een duidelijk dalende trend en zo goed als halvering van het % bingedrinkers bij 15-16-jarigen tov 2005, mooi resultaat!!
- 2021: Afgelopen 2 jaar weer duidelijke toename van % bingedrinkers (+4,1%) bij 13-14-jarigen, aandachtspunt**. Wel -2.3% lager dan in regio Z-Limburg.
- Tussen jongens en meisjes is weinig verschil in alcoholgebruik in Nederland. In Zuid-Limburg ligt het alcoholgebruik onder meisjes iets hoger. Naarmate het onderwijsniveau daalt, wordt er vaker gedronken. (Gezondheidsatlas.nl, 2022)

Trends Gezondheidsmonitor Jeugd

Kerkrade	2e en 4e klas (13-16 jarigen)							
	Doel '19/'24	2021 Z-L	2021	2019	2015	2013	2009	2005
Laatste 4 weken binge drinken*, 13-14 jarigen	K+ZL: ≤5%	10,2%	12,8%	8,7%	8,8%	14,9%	19,3%	17,0%
Laatste 4 weken binge drinken*, 15-16 jarigen	K+ZL: ≤20%	29,7%	24,8%	25,6%	39,5%	51,3%	43,1%	48,7%
Laatste 4 weken binge drinken*, totaal	(NL 2040: ≤7%)	20,5%	18,2%	18,2%	24,1%	32,0%	30,5%	34,6%

*≥5 drankjes bij één gelegenheid (feestje of per avond) drinken

2.1.2 Alcoholgebruik door jongvolwassenen

De gegevens over het alcoholgebruik onder jongvolwassenen van 18-24 jaar in Kerkrade, zijn afkomstig uit de GGD gezondheidsmonitor volwassenen van 2020. Deze monitor wordt eens per vier jaar afgenomen.

Gezondheidsmonitor Volwassenen 2020	Heeft afgelopen 12 maanden alcohol gedronken	Drinkt overmatig alcohol ¹	Drinkt zwaar alcohol ²	Drinkt volgens richtlijn ³
Z-Limburg: 18+ jaar (totaal)	78,6%	5,8%	7,4%	44,9%
Kerkrade: 18+ jaar (totaal)	73,1%	4,8%	5,9%	49,7%
Kerkrade: 18-24 jaar	81,9%	3,7%	4,5%	45%

¹ Overmatig alcoholgebruik (volwassenen): Mannen: meer dan 21 glazen per week. Vrouwen: meer dan 14 glazen per week.

² Drinkt zwaar alcohol (volwassenen): Mannen: minstens 1 keer per week 6 glazen of meer per dag.

Vrouwen: minstens 1 keer per week 4 glazen of meer per dag.

³ Drinkt volgens richtlijn (volwassenen): niet meer dan 1 glas per dag.

De normen voor volwassenen zijn ruimer dan die voor jeugd. Voor de jongvolwassenen zijn de normen nogal ruim geformuleerd, aangezien hun hersenen tot en met 24 jaar nog in ontwikkeling zijn en daardoor kwetsbaar zijn.

Uit de cijfers blijkt dat relatief meer jongvolwassenen in Kerkrade afgelopen jaar alcohol gedronken hebben dan de volwassenen, respectievelijk 82% t.o.v. 73%. En dat wat minder jongvolwassenen 45%, drinken volgens de richtlijn, t.o.v. 50% bij volwassenen in Kerkrade. Van de jongvolwassenen drinkt 3,7% overmatig alcohol en 4,5% zwaar alcohol, minder dan de volwassenen in Kerkrade waarvan 5,8% overmatig alcohol en 5,9% zwaar alcohol drinkt. Kortom: relatief meer jongvolwassenen hebben afgelopen jaar gedronken en minder jongvolwassenen voldoen aan de alcoholnorm. Daarentegen drinken minder jongvolwassenen overmatig of zwaar alcohol.

2.1.3 Alcoholgebruik thuis bij ouders, familie of vrienden

Deze gegevens zijn afkomstig uit de GGD gezondheidsmonitor jeugd van 2019. Deze monitor wordt eens per vier jaar afgenomen. Onderstaande vragen zijn niet meegenomen in de extra tussentijdse monitor van 2021.

Sociale beschikbaarheid alcohol

Trends Gezondheidsmonitor Jeugd		2e en 4e klas (13-16 jarigen)						
Kerkrade	Doel '19/'24	2019 Z-L	2021	2019	2015	2013	2009	2005
Sociale beschikbaarheid alcohol, 13-14 jarigen	K+ZL: halveren: $\leq 12,0\%$	32,9%	.	40,1%	27,2%	24,0%	.	.
Sociale beschikbaarheid alcohol, 15-16 jarigen	K+ZL: halveren: $\leq 37,5\%$	56,3%	.	51,8%	60,9%	65,0%	.	.
Sociale beschikbaarheid alcohol, totaal		45,4%	.	46,7%	44,2%	36,7%	.	.

* het verstrekken van alcohol door ouders, familie en vrienden
Is in de tussentijdse meting van 2021 niet opgenomen

Resultaten Kerkrade 2019:

- 2013-2019: De sociale beschikbaarheid van alcohol (via ouders, familie en vrienden) is bij 15-16 jarigen gedurende 6 jaar gestaag afgenomen, is een goede ontwikkeling alhoewel het doel nog niet bereikt is.
- De sociale beschikbaarheid van alcohol (via ouders, familie en vrienden) is bij 13-14 jarigen en is in zijn totaliteit juist toegenomen. Is een aandachtspunt *** Deze is in Kerkrade overigens, bijna gelijk aan regio Z-Limburg.

Mag thuis drinken

Trends Gezondheidsmonitor Jeugd		2e en 4e klas (13-16 jarigen)						
Kerkrade	Doel '19/'24	2019 Z-L	2021	2019	2015	2013	2009	2005
Mag thuis 1 glas drinken van ouders, 13-14 jarigen	K+ZL: $\leq 10\%$	18,8%	.	24,7%	17,2%	26,6%	27,9%	.
Mag thuis 1 glas drinken van ouders, 15-16 jarigen	K+ZL: $\leq 25\%$	55,2%	.	59,5%	61,1%	72,8%	73,9%	.
Mag thuis 1 glas drinken van ouders, totaal		38,1%	.	43,8%	39,3%	47,2%	50,2%	.

Is in de tussentijdse meting van 2021 niet opgenomen

Resultaten Kerkrade 2019:

- 2009-2015: Gedurende eerste 6 jaar een duidelijk dalende trend in het thuis door scholieren (13-16jr) 1 glas alcohol mogen drinken van ouders, goede ontwikkeling.
- 2015-2019: Flink stijging (+7,5%) bij 13-14-jarigen, stagnatie bij 15-16-jarigen.
- Is duidelijk hoger dan in regio Z-Limburg. Is een aandachtspunt ***

De sociale beschikbaarheid van alcohol (via ouders, familie en vrienden) is bij 13-14 jarigen (en daardoor ook in totaal bij 13-16 jarigen) tussen 2013-2019 in Kerkrade toegenomen. En het percentage scholieren die thuis 1 glas alcohol mogen drinken van hun ouders is bij 13-14 jarigen (en daardoor ook in totaal bij 13-16 jarigen) toegenomen tussen 2015-2019 (is hoger dan regionaal).

Uit recent nederlands onderzoek blijkt dat zo'n 40 procent van de 12- tot 16-jarige scholieren die alcohol drinken, dit krijgt via vrienden. Bijna 25 procent van deze groep zegt drank meestal te krijgen van ouders en dit geldt met name voor de groep van 12 tot en met 14 jaar (Stevens et al., 2018). Daarom zou ook de sociale beschikbaarheid van alcohol voor jongeren via deze sociale bronnen verlaagd moeten worden (Schelleman-Offermans, Kruize, Roodbeen & Bieleman, 2015).

2.1.4 Conclusies

De uitvoering van het lokale, regionale en landelijke preventie- en handhavingsbeleid gericht op NIX-18 (zie pag. 22), met het doel dat minder jongeren zouden gaan drinken en het aantal jonge binge-drinkers en comadrinkers zou afnemen, lijkt in de afgelopen jaren effect te hebben. Tussen 2005-2019 is het percentage scholieren van 13-16 jaar dat de laatste 4 weken alcohol heeft gedronken, in Kerkrade gehalveerd van 57% naar 24,5%! De startleeftijd voor een eerste slokje of glas alcohol, is gestaag gestegen van 11,9 naar 12,9 jaar (doel: ≥ 14 jaar). En het binge drinken is bijna gehalveerd van 34,6% naar 18,2%! Mooie resultaten bij de jeugd in Kerkrade tot en met 2019!

Helaas zijn tijdens de coronacrisis tussen 2019-2021 jongeren (13-16 jaar) weer meer gaan drinken in Kerkrade (minder dan regionaal). De lockdowns hebben toen gezorgd voor verveling, eenzaamheid, negativiteit en neerslachtigheid bij jongeren. Huisfeestjes met alcohol thuis of bij vrienden boden verlichting en sociale contacten.

Ook zijn 13-14 jarigen weer eerder gaan drinken (eerdere startleeftijd dan regionaal) en meer gaan binge-drinken. En is de sociale beschikbaarheid van alcohol (via ouders, familie en/of vrienden) bij 13-14 jarigen (en daardoor ook in totaal bij 13-16 jarigen) weer toegenomen. Het percentage scholieren dat thuis 1 glas alcohol mag drinken van hun ouders is ook bij deze groep toegenomen (en is hoger dan regionaal).

2.2 Redenen om te drinken

Er is niet één factor aan te wijzen die alcoholgebruik volledig verklaart. Het drinken van alcohol is niet alleen een persoonlijke keuze (intern) maar het is ook een kwestie van gewoontegedrag in een sociaal-culturele omgeving (extern). Ook wordt alcoholgebruik sterk beïnvloed door aanbod en beschikbaarheid en andere economische factoren (Holder, 1998). De persoonlijke motivatie, opvoedstijl van ouders, invloed van vrienden, normen, drinkcultuur, aanbod en beschikbaarheid van alcohol spelen allen een rol (Wagenaar & Perry, 1994).

2.2.1 Persoonsfactoren

De belangrijkste redenen voor jongeren om alcohol te drinken (Cox & Klinger, 1988):

	Verkrijgen positieve emotie	Vermijden negatieve emotie
Vanuit de persoon zelf	Enhancement <i>drinken om positieve gevoelens te benadrukken</i>	Coping <i>drinken om bepaalde negatieve emoties te onderdrukken</i>
Omgevingsfactoren	Social <i>drinken om sociaal te zijn</i>	Conformity <i>drinken om sociale afwijzing te voorkomen</i>

Jongeren met de volgende persoonlijkheidskenmerken, hebben een hoger risico op het ontwikkelen van problematisch alcoholgebruik:

- Sensatie zoeken
- Impulsiviteit, zoeken naar snelle beloning en minimale tolerantie voor negatieve emoties.
- Angstgevoeligheid
- Negatief denken of hulpeloosheid

2.2.2 Ouders, gezin en opvoeding

Ouders hebben invloed op het alcoholgebruik van hun kinderen, maar onderschatten hun rol vaak.

Beschermende factoren in het gezin zijn:

- het stellen van regels voor alcoholgebruik door ouders (Koning et al., 2009);
- monitoring door ouders; oplettendheid, toezicht en communicatie (Essau & Hutchinson, 2008);
- voorbeeldgedrag (Engels, Kleinjan, & Otten, 2013).
- een autoritatieve opvoedstijl, waarbij de ouder vanuit gezag betrokken is, emotionele steun geeft, uitleg geeft en grenzen stelt vanuit een open communicatie met hun kind (Van Hasselt, 2010);

Risicofactoren in het gezin zijn:

- alcoholgebruik van ouders in het bijzijn van het kind en de zichtbare effecten daarvan;
- alcoholgebruik van broers of zussen (Turrise & Ray, 2010).
- het proeven van alcohol met toestemming van de ouders in de vroege adolescentie (Colder et al., 2018);
- een autoritaire, toegeeflijke of verwaarlozende opvoedstijl (Van Hasselt, 2010);
- een goedkeurende houding t.a.v. alcohol (Spijkerman, Van Den Eijnden, Overbeek, & Engels, 2007);
- psychische problemen, zoals depressie bij ouders (Van der Vorst et al, 2006).

2.2.3 Vrienden en leeftijdsgenoten

Hoewel ouders gedurende de gehele adolescentie invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kinderen (Koning et al., 2009), neemt de autonomie van jongeren en de invloed van vrienden en leeftijdsgenoten in de adolescentie steeds meer toe, door (Borsari & Carey, 2001):

- vriendenkeuze;
- elkaars gedrag nadoen;
- groepsdruk bv. drinkspelletjes;
- effect van sociale normen.

Bij jongeren tussen de 12 en 15 jaar is de sociale invloed heel sterk, aangezien jongeren graag bij de groep willen horen. Jongeren boven de 16 jaar worden daar iets minder gevoelig voor, omdat zij meer autonoom gaan handelen, meer eigen beslissingen nemen en minder afhankelijk van vrienden zijn.

2.2.4 Omgeving en beschikbaarheid van alcohol

Volgens de Amerikaanse wetenschapper Harold Holder is beschikbaarheid van alcohol één van de belangrijkste factoren voor (problematisch) alcoholgebruik (Holder, 1998). Hij maakt daarbij onderscheid tussen 'retail-availability', via commerciële aanbieders (zoals supermarkten, horeca en avondwinkels) en 'social availability', dat werkt via het sociale systeem (familie, school, werk en vrienden).

Beschikbaarheid is gerelateerd aan productie, distributie, prijs, marketing en reclame van producten. De 'natte' alcoholomgeving bestaat uit makkelijk en vrijwel overal te krijgen alcoholhoudende producten in de voedingsmiddelenwinkels (zoals supermarkten) en een hoge dichtheid van commerciële- en paracommerciële

horeca (zoals sportkantines en studentenverenigingen) waar ter plekke alcohol gedronken kan worden (Holder, 1998). Leeftijdsgrens, prijs, aantal verkooppunten en openingstijden zijn hier ook op van invloed.

2.2.5 Risicogroepen bij jeugd

Bij kinderen en jongeren zijn de volgende groepen extra kwetsbaar (LoketGezondLeven.nl 2022a; Harreveld 2019):

- kinderen van ouders met psychische problematiek (KOPP) of verslaving (KVO);
- jongeren met leer-, ontwikkel- en opvoedingsstoornissen, zoals jongeren met LVB of uit het VSO;
- VMBO-leerlingen drinken vaker en meer, vooral binge-drinken vaker
- jongeren uit Praktijkonderwijs en MBO niveau 1 en 2;
- hoogopgeleide jongvolwassenen (die vaak uitgaan) drinken vaker overmatig en zwaar dan andere volwassenen
- uitwonende jongvolwassenen (die vaak uitgaan)

2.3 Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens

Om te toetsen in hoeverre alcoholverstrekkers zich aan de wettelijke leeftijdsgrens (18 jaar) voor de verkoop van alcohol houden, hebben zowel regionaal als landelijk nalevingsonderzoeken plaats gevonden. Het naleefgedrag dat is onderzocht heeft betrekking op de naleving van artikel 20, lid 1 van de Alcoholwet. Dit artikel behelst het verbod om bedrijfsmatig of anderszins tegen betaling alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Dit artikel betreft één van de belangrijkste handvaten om één van de doelen van de Alcoholwet (alcoholverstreking aan 18-minners tegengaan vanwege volksgezondheidsmotieven) te waarborgen.

2.3.1 Regionale nalevingsonderzoeken

In het derde kwartaal van 2015 en 2018 heeft de Universiteit van Twente in opdracht van 18 gemeenten in Zuid-Limburg, waaronder ook Kerkrade, een zogenaamd 'mysteryshop' onderzoek uitgevoerd. De Universiteit van Twente heeft deze onderzoeken uitgevoerd met 20 minderjarige mysteryshoppers. Zij hebben bij bijna 500 verkooppunten in Zuid-Limburg een alcoholaankoop poging gedaan. Hierbij werd gewerkt volgens een vooraf geïnformeerde onderzoeksprotocol. Het naleefgedrag dat hier werd onderzocht gaat over de naleving van artikel 20, lid 1 van de Alcoholwet door alcoholverstrekkers.

De resultaten van het onderzoek wijzen uit dat op regionaal niveau de naleving in 2018 is verbeterd ten opzichte van 2015. Zo werd in 2018 in 50,4% van de gevallen gevraagd om een ID-bewijs. In 2015 was dat nog maar in 31,3% van de gevallen. Ook de naleving bleek verbeterd. In 2015 was de naleving van de wet 21,6%. In 2018 was dit gestegen tot 31,0%. Met het nalevingspercentage wordt bedoeld hoeveel procent van het aantal verkooppunten zich tijdens het onderzoek hield aan de wetgeving en dus geen alcohol verkocht aan de minderjarige mysteryshoppers.

In onderstaande tabellen staan de cijfers per branche (**onderzoek 2015**)

2015	Aankopen	ID-vraag (%)	Naleving (%)
Supermarkten	119	93 (78%)	66 (56%)
Slijterijen	38	15 (40%)	10 (26%)
Cafetaria's	98	16 (16%)	7 (7%)
Horeca	140	11 (8%)	8 (6%)
Sportkantines	72	11 (15%)	10 (14%)
Totaal	467	146 (31,3%)	101 (21,6)

In onderstaande tabellen staan de cijfers per branche (**onderzoek 2018**)

2018	Aankopen	ID-vraag (%)	Naleving (%)
Supermarkten	118	83 (70%)	59 (50%)
Slijterijen	41	34 (83%)	23 (56%)
Cafetaria's	96	44 (46%)	15 (16%)
Horeca	147	55 (37%)	36 (25%)
Sportkantines	76	25 (33%)	15 (20%)
Totaal	478	241 (50,4%)	148 (31,0)

2.3.2 Landelijk nalevingsonderzoek

Om te toetsen in hoeverre alcoholverstrekkers zich anno 2022 aan de wettelijke leeftijdsgrens (18 jaar) voor de verkoop van alcohol houden, heeft Bureau Objectief in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, dit jaar een landelijk nalevingsonderzoek uitgevoerd. Ook het naleefgedrag dat hier werd onderzocht gaat over de naleving van artikel 20, lid 1 van de Alcoholwet door alcoholverstrekkers.

Zoals uit de onderstaande tabel blijkt, bedroeg het landelijk gemiddelde en gewogen nalevingscijfer (exclusief thuisbezorgkanalen) 39,4%. De naleving bij slijterijen (71%) en supermarkten (62,6%) is het hoogst en significant beter dan bij alle andere verkooppunten, gevolgd door avondwinkels (46,9%), sportkantines (28,8%), cafetaria's (24,8%) en horeca (23,7%).

Het onderzoek laat ook zien dat het landelijk gemiddelde en gewogen nalevingscijfer gestaag groeit ten opzichte van 2018 (37,7%) en 2020 (39,4%). Het onderzoek laat verder zien dat het nalevingscijfers van de slijterijen en supermarkten significant is gestegen ten opzichte van eerder landelijk onderzoek en dat in de overige verkoopkanalen geen significante veranderingen in de naleving worden geconstateerd.

2.3.3 Conclusies

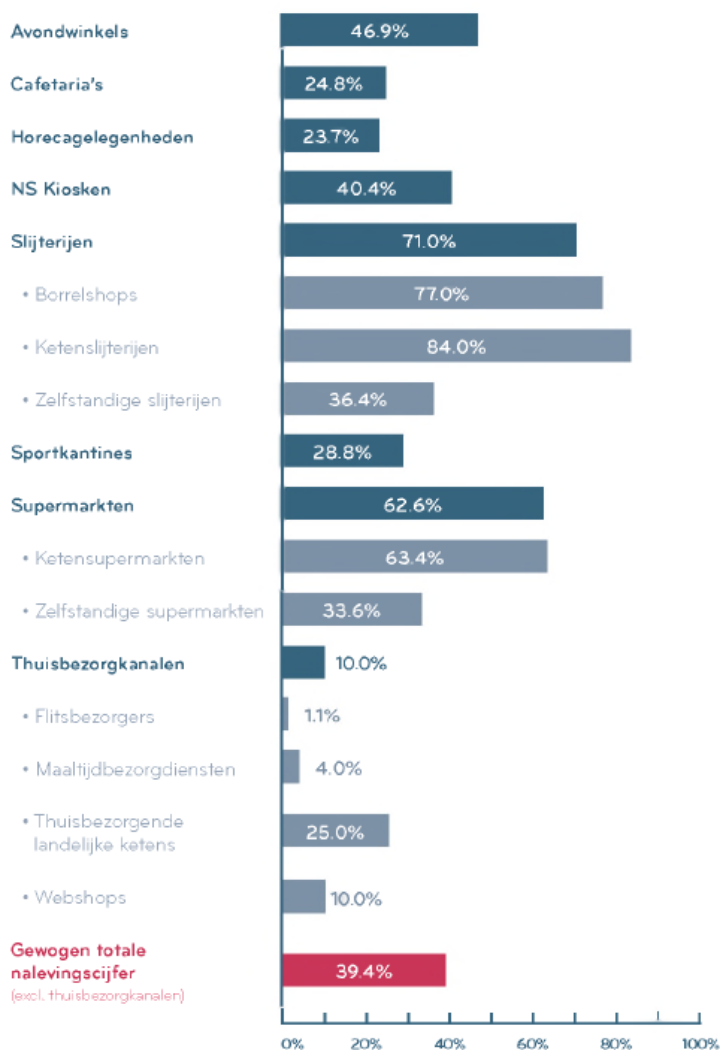
Van de genoemde categorieën van alcoholverstrekkers hebben slechts enkelen een naleefgedrag van 50% of hoger. De onderzoeken laten zien dat het naleefgedrag van bepaalde categorieën van alcoholverstrekkers achterblijft ten opzichte van anderen.

Zowel de regionale als de landelijke onderzoeken laten wel zien dat de naleving in algemene zin stijgt naarmate de tijd vordert. Het lage naleefgedrag, dat bestond kort naar de verhoging van de toegestane leeftijd voor het nuttigen van alcohol van 16 naar 18 jaar in 2014, lijkt zich sinds die tijd te verbeteren. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat we ons nog steeds in een transitie bevinden naar de streefsituatie waarin "geen alcohol onder de 18" als de algemeen maatschappelijk geaccepteerde norm wordt gezien.

De in 2015 en 2018 uitgevoerde regionale onderzoeken lieten zien dat het naleefgedrag in Zuid-Limburg onder het landelijk gemiddelde lag. Actuele regionale cijfers zijn op dit moment niet voorhanden, maar op basis van de trends uit de genoemde onderzoeken, is het niet onaannemelijk dat de naleving in Zuid-Limburg anno 2022 ook is verbeterd ten aanzien van 2018, maar dat de naleving wel nog enigszins achterloopt op het landelijk gemiddelde.

Om deze nalevingscijfers zo veel als mogelijk te verbeteren en hiermee de gezondheidsrisico's onder jongeren zo efficiënt en accuraat mogelijk aan te kunnen pakken, is de in onderdeel 2.7 van dit document opgenomen inventarisatie van hotspots tot stand gekomen met gebruikmaking van de genoemde onderzoeksgegevens.

Figuur 1. Nalevingscijfers alcohol per verkoopkanaal 2022

2.4 Informatie van partners

Zowel met de Jongeren Advies Raad Kerkrade (JARK), met eigen Alcoholwet-toezichthouders, BOA's met taakaccent jeugd en diverse ketenpartners (politie, jongerenwerk, GGD Zuid-Limburg, Mondriaan verslavingspreventie, Halt en Jeugd Alcoholpoli Zuyderland MC) zijn gesprekken gevoerd over alcoholgebruik bij jongeren in Kerkrade. Het doel van deze gesprekken was om mogelijke oorzaken, risico's en interventies ten aanzien van alcoholgebruik bij jongeren in kaart te brengen. Daarnaast om hotspots (alcohol verstrekpunten of plaatsen waar alcohol genuttigd wordt door jongeren) aan te kunnen wijzen, waar een groot risico voor jongeren is (verder uitgewerkt in paragraaf 2.7). Ook hebben we de belangrijkste ontmoetingsplekken van de jeugd in kaart gebracht.

Tijdens de interviewronde langs onze partners, hebben we ook navraag gedaan naar cijfers gerelateerd aan alcoholmisbruik, -intoxicatie danwel -overlast door jongeren in Kerkrade, om deze jaarlijks te kunnen monitoren. De cijfers zijn echter dusdanig gering, dat hier geen trends in zichtbaar gemaakt kunnen worden.

2.4.1 Jongeren Advies Raad Kerkrade - JARK

Vanuit de JARK hebben 11 jongeren rond de 18 jaar hun ervaringen en tips gedeeld over jeugd en alcohol in Kerkrade. Zij benoemden de volgende redenen voor jongeren in Kerkrade om alcohol te gaan drinken: gezelligheid, nieuwsgierigheid, groepsdruk (oa drankspelletjes), als uitlaatklep en als ouders zelf drinken. Tijdens coronaperiode speelde verveling, gebrek aan activiteiten en aan contact een belangrijke rol. Het organiseren van een huisfeestje gaf weer een lichtpuntje en positiviteit. Alcohol is goedkoper dan de toegangsprijs van een pretpark en is net over de grens in Duitsland goedkoper en makkelijker te krijgen.

Zij adviseren om niet met educatie te wachten tot het voortgezet onderwijs of VMBO (is te laat), maar dit al in groep 6, 7, 8 te geven. Ook om de ouders voor te lichten. Belangrijk is om niet eenzijdig alcohol te verbieden, dan wordt het juist aantrekkelijker. Echt met elkaar hierover in gesprek gaan en samen afspraken maken is erg belangrijk. Anders werkt het niet. Zorgen dat bij activiteiten/ evenementen voor jongeren genoeg gezonde drankjes zijn.

Communicatie via socials, zoals instagram, youtube en tiktok voor de jeugd en facebook voor de ouders. Kort filmpje door influencer, jongere zelf of jongerenwerker. Geen belerende boodschap, maar zowel positieve als negatieve ervaringen delen. Uitstralen dat je het zonder alcohol even gezellig met elkaar kunt hebben. Gevaren van combinatie van alcohol en filmpjes op social media benoemen. Niet verbieden, maar adviseren te matigen, effecten en gevolgen van alcoholgebruik benoemen, mag best luchtig, met een grapje.

2.4.2 Impuls Jongerenwerk

De jongerenwerkers van Impuls zijn heel vertrouwd met de jongeren in Kerkrade en hebben een goede band met hen. Zij weten waar jongeren bij elkaar komen en waar zij alcohol nuttigen. Aan de hand van hun informatie zijn hotspots met een risico voor jongeren aangewezen. Ook hebben zij een aantal plekken in de openbare ruimte benoemd waar relatief veel jongeren samenkomen. Als jongerenwerkers alcoholgebruik bij jongeren vaststellen, leggen zij op een zeer laagdrempelige manier de nadelige gevolgen van aan de jongeren uit. Ook bieden zij begeleiding aan jongeren in diverse trainingen, zoals Superwoman en Young man. Hierin gaan ze open het gesprek met de jongeren aan, oa over alcoholgebruik.

De Jongerenwerkers vermoeden dat jongeren tijdens de coronaperiode, vooral uit verveling, neerslachtigheid en gebrek aan sociale contacten zijn gaan drinken. Ze dronken dan thuis, soms in combinatie met wiet of xtc. Jongeren beseffen niet goed wat de effecten hiervan zijn. Jongeren drinken nogal eens vanuit groepsdruk, om erbij te horen. Of door problematiek thuis, bv. ouders die werkeloos zijn. Het mixen van alcoholische dranken in cocktails is populair, men onderschat dan het alcoholpercentage. Ook weten en onderkennen ouders niet altijd de gevaren van alcohol en praten zij het drinken van een alcoholisch drankje thuis of op een feestje door hun zoon/dochter goed. Ze denken ten onrechte dat als hun kind thuis drinkt, zij het alcoholgebruik beter in de hand kunnen houden. Ze onderschatten hun invloed, en weten niet altijd hoe ze het bespreekbaar kunnen maken. Soms verkeerd voorbeeldgedrag van een oudere broer of zus die drinkt. Ook komt het wel voor dat jongvolwassenen, alcohol kopen om door te geven aan hun jongere vrienden. Jongeren drinken thuis of bij vrienden in (is goedkoper) en bezoeken vervolgens een feest, evenement of horeca in een buurgemeente.

Tips van jongerenwerkers om alcoholgebruik uit te stellen of te verminderen: voorlichting aan kinderen en ouders al starten in groep 7 en 8, geen taboe van alcohol maken maar het open met jongeren bespreken, alcohol niet verbieden want dan wordt het juist aantrekkelijk, ervoor zorgen dat lessen/trainingen hierover goed bij de jongeren aansluiten, groepen/trainingen aanbieden zoals Superwoman/ Young Man/ Moti-4/ Krachtige Kerkraadse Ouders, met Impuls/jongerenwerkers afstemmen over communicatie via socials (hebben een groot bereik onder jongeren).

2.4.3 GGD Zuid-Limburg

GGD Zuid-Limburg ondersteunt met hun gezondheidsadviseurs scholen bij de Gezonde School-aanpak en (sport)verenigingen bij JOGG-Teamfit bij oa jeugd en alcohol. Het verminderen van alcoholgebruik bij kinderen samen met ouders en partners, is een cultuurverandering die tijd vraagt. Voor alcohol bestaat bij de Gezonde School en Teamfit helaas geen apart vignet, bij scholen navragen hoe actief zij hiermee zijn of zij al beleid hebben en dit uitvoeren. Op scholen ook aandacht besteden aan fysieke fitheid en mentale weerbaarheid van jongeren, zodat zij geen alcohol nodig hebben om zich goed te voelen. Gezond gedrag vanzelfsprekend maken via social norms approach en social marketing. Naar kinderen aansprekend communiceren via een bekende influencer of een kind die zijn ervaring wil delen. Samen met jongeren en ouders de maatregelen evalueren, zodat bijsturing en nog betere afstemming mogelijk is.

2.4.4 Jeugd Alcohol en middelenpoli Zuyderland MC

De alcoholpoli van het Zuyderland MC ontvangt kinderen oa met een alcoholvergiftiging uit heel Parkstad. Alcoholvergiftiging komt vaker voor rondom evenementen, festiviteiten, slagingsfeestjes of nieuwjaar. Laatste maanden zien ze op de poli vaker een combinatie van alcohol en drugs voor komen. Het kantelen van gedrag is een uitdaging. Ouders beseffen de noodzaak niet altijd, om kinderen te vragen geen alcohol voor 18 jaar te drinken. Of voelen zich soms onmachtig om deze norm met hun kind te bespreken, hebben begeleiding hierbij nodig. Jongeren denken vaak alleen op korte termijn. Tip: naast de reguliere educatie en interventies, gezond gedrag en gezondheid hip bij jongeren maken, zoals sporten in de sportschool, zodat ze het zelf belangrijk vinden hiermee aan de slag te gaan.

2.4.5 Bureau Halt

Halt begeleidt jongeren en hun ouders, als minderjarigen alcohol bij zich hebben of drinken. En ook jongvolwassenen bij overlast ten gevolge van alcohol. Halt gaat direct in gesprek met de jongere en de ouders. Zij gebruiken motiverende gespreksvoering, geven huiswerkopdrachten gericht op gedragsverandering en werken toe naar duidelijke afspraken. Zij kunnen ook educatie op scholen aan jongeren en hun ouders verzorgen, dit gebeurt nu alleen op aanvraag in Kerkrade. Op VMBO-Holz houdt Halt spreekuur om jongeren met grensoverschrijdend gedrag te begeleiden. Bij jeugdevenementen kunnen ze een Halt-bureau bemensen voor lik-op-stuk beleid, dit werkt heel goed.

In Kerkrade lijken sommige ouders wat nonchalant richting alcohol, zijn zij zich niet bewust van de effecten en gevolgen, schrikken daarvan. Ze vinden het nog wel eens moeilijk om het gesprek hierover open met hun kind aan te gaan, twijfelen aan hun invloed en maken geen duidelijke afspraken. Halt helpt hen hierbij. Zij gebruiken motiverende gespreksvoering, stellen zich niet belerend op, noemen voorbeelden en geven aan dat het ieder kind kan overkomen. Ze helpen ouders en kinderen om concrete afspraken hierover te maken.

2.4.6 Mondriaan Verslavingspreventie

Mondriaan verslavingspreventie kan veel betekenen op het gebied van preventie/educatie. Mondriaan verslavingspreventie heeft een preventie-educatie aanbod samengesteld om alcoholgebruik onder jongeren te verminderen. Dit is gericht op jongeren, ouders, scholen, (sport)verenigingen en alcoholverstrekkers. Dit aanbod is opgenomen in de planproductie voor regio Parkstad. Mondriaan verslavingspreventie geeft de laatste jaren minder voorlichting op basisscholen, doordat de startleeftijd van jongeren met alcohol gestegen is. Zij verzorgen voorlichting op het VMBO en ondersteunen docenten bij het VSO (voorgezet speciaal onderwijs) om alcoholgebruik in de klas bespreekbaar te maken. Ze zouden ook graag educatieprogramma Helder op School (zie pag. 23) willen introduceren, maar hier is door scholen nog geen prioriteit aan gegeven. Er zijn relatief weinig verwijzingen naar het laagdrempelige preventieprogramma Moti-4 (zie pag. 24) voor alcoholgebruik. Mogelijk leeft dit thema minder bij docenten, of vinden zij het moeilijk hier het gesprek over aan te gaan. Mondriaan verslavingspreventie werkt samen met de jongerenwerkers en op de Alcoholpoli van het Zuyderland MC.

In Kerkrade/ Parkstad lijkt de houding van ouders richting alcohol vrij tolerant, start jeugd wat eerder met drinken. Ouders lijken de gevolgen van alcoholgebruik niet goed te kennen, praten een glaasje alcohol goed. Alcoholgebruik bij jongeren komt in alle geledingen voor. In gezinnen met armoede om problemen weg te drinken en even te vergeten. Dit kan sneller uitmonden in problematisch alcoholgebruik. In gezinnen met hoger opgeleiden drinkt men om het leven te vieren en te genieten.

Suggesties van Mondriaan verslavingspreventie: ouders nog beter voorlichten en betrekken (actie Ik Pas), met scholen nader in gesprek gaan over educatie, betaalbare danwel goedkope alcoholvrije alternatieven bieden voor jeugd in drankjes/ gezelligheid/ ontspanning, taal afstemmen op laaggeletterden, met (sport)verenigingen nader in

gesprek gaan, mogelijk eisen voor gezonde kantine wat aanscherpen, gezonde omgeving/ activiteiten voor jeugd organiseren, aandacht voor overgang van basisonderwijs, naar Voorgezet Onderwijs en vervolgens naar beroepsonderwijs, IVA verplichten voor alcoholverstrekkers (zie pag. 23), controle op NIX-18 (zie pag. 22). Meest effectief zijn voorkomen van kortingen op alcohol, minder alcoholverkooppunten (geen blurring), kortere schenktijden en leeftijdscontrole.

2.4.7 BOA's en Alcoholwet-toezichthouders

De Alcoholwet-toezichthouders en BOA's (Buitengewoon Opsporings Ambtenaren) met taakaccent jeugd geven aan dat men slechts incidenteel waarneemt dat jongeren alcohol nuttigen in de openbare ruimte. Dit is in Kerkrade geen structureel fenomeen, maar men kan een aantal plekken in de openbare ruimte benoemen waar relatief veel jongeren samenkomen. Wel is de afgelopen jaren waargenomen dat alcoholgebruik bij jeugd in Kerkrade gerelateerd is aan evenementen waar jeugd aan deel neemt (zoals carnaval en White Thursday), feestdagen (zoals de jaarwisseling) en wedstrijden van Roda JC. Dit kan worden aangepakt door te controleren en handhavend op te treden rond evenementen of festiviteiten in de openbare ruimte. Deze aanpak heeft in het verleden geleid tot het opleggen van processen-verbaal en HALT-verwijzingen.

Het aantal horecagelegenheden in Kerkrade waar veel jongeren komen is gering. Vermoed wordt dat jeugdigen het vaakst alcohol nuttigen in de privésfeer c.q. huiselijk kring. Thuisdrinkers kunnen door handhaving moeilijk worden aangepakt omdat handhaving thuis niet kan controleren. Dit leent zich meer voor een preventieve/ educatieve aanpak. De Alcoholwet-toezichthouders en BOA's met taakaccent jeugd benoemen ook de verenigingslokalen c.q. sportkantines als 'risicovolle plek' waar jeugdigen in contact met alcohol kunnen komen.

Suggesties tot verbetering: nog intensiever social media gebruiken, het beperken van het schenken van alcohol tijdens gelegenheden die zich richten op jeugdigen, informatie over Halt geven zodat ouders weten wat dit inhoud en hier gebruik van maken.

2.4.8 Politie

Politie ontvangt weinig signalen betreffende het gebruik van alcohol door jeugdigen en/of overlast als gevolg daarvan. Wel wordt alcoholgebruik door jeugdigen waargenomen bij evenementen. De politie benoemt het drinken in de thuissituatie en het in aanraking met alcohol komen via de sportkantines c.q. verenigingslokalen als mogelijke aandachtspunten, maar men beschikt niet over concrete cijfers die dit beeld ondersteunen. De politie geeft een aantal plekken in de openbare ruimte aan, waar relatief veel jongeren samenkomen. Maar men heeft niet de indruk dat jongeren daar regelmatig alcohol nuttigen.

2.5 Inventarisatie hotspots voor alcoholcontrole

Hotspots zijn alcohol-verstrekpunten waar jongeren alcoholhoudende drank proberen te kopen of plaatsen in de (openbare ruimte) waar jongeren gezamenlijk alcohol nuttigen. Deze hotspots worden bepaald op basis van de gegevens zoals deze uit voorgaand onderzoek zijn gebleken en/of zijn aangegeven door verschillende ketenpartners. Diverse partners hebben ook ontmoetingsplekken genoemd, waar jeugd vaak bij elkaar komt, maar waar niet gedronken wordt. Door inzicht hierin kan gericht gecontroleerd worden op plekken waar de risico's op alcoholgebruik door jongeren het grootst zijn.

De hotspots worden opgedeeld in vier categorieën:

Een hotspot valt onder de 1ste categorie wanneer het een lokaliteit of openbare plaats betreft waar vrijwel uitsluitend jongeren komen én alcohol verstrekt/ genuttigd wordt óf indien ketenpartners een plek als een groot risico hebben aangewezen. Op deze categorie zal in 2023 de focus liggen omdat hier de meeste gezondheidswinst bij jongeren tot 18 jaar gehaald kan worden. Naast de normale basiscontroles zullen in deze categorie een aantal leeftijdsgerichte controles worden uitgevoerd. Ook zal er gecontroleerd worden naar aanleiding van signalen.

Een hotspot valt onder de 2de categorie indien er vaak jongeren komen en er alcohol verstrekt wordt (bijvoorbeeld sportkantines). In deze categorie zullen naast de basiscontroles ook een aantal leeftijdsgerichte controles worden uitgevoerd. Tevens zal er gecontroleerd worden naar aanleiding van signalen.

Een hotspot valt onder de 3de categorie wanneer uit het naleefonderzoek is gebleken dat er slecht werd nageleefd in een bepaalde categorie maar er niet uitsluitend jongeren bij dit alcohol-verstrekpunt komen (bijvoorbeeld bepaalde bruine cafe's en cafetaria's). Hier verzamelen jongeren zich in Kerkrade in het algemeen niet om samen te drinken maar is het toch belangrijk dat de alcoholverstrekkers zich aan de naleefplicht houden. Naast de basiscontroles zal hier ook gecontroleerd worden naar aanleiding van signalen.

Ten slotte valt een hotspot onder de 4de categorie indien de score uit het naleefonderzoek goed (significant beter dan andere categorieën) is en er niet uitsluitend jongeren komen. Hier zal gecontroleerd worden naar aanleiding van een melding/klacht.

In de risicoanalyse worden alle verstrekpunten in Kerkrade meegenomen met een Alcoholwetvergunning of APV-exploitatievergunning. Daarnaast worden ook andere niet vergunningplichtige alcoholverstrekkers, evenementen en enkele openbare plaatsen meegenomen. Dit zijn er in de gemeente Kerkrade in totaal 214. De verstrekpunten worden opgesplitst in supermarkten, slijterijen, cafetaria's, horeca, sportkantines, scholen, evenementen en openbare ruimte.

Hieronder worden de alcohol verstrekpunten afzonderlijk per categorie omschreven met een toelichting waarom welk risico aan welke categorie alcoholverstrekkers wordt toegewezen.

Deze risicoanalyse is gemaakt aan de hand van de alcohol-verstrekpunten c.q. - gelegenheden die er momenteel in Kerkrade zijn. Het is aannemelijk dat daar verstrekpunten bij komen die niet in deze risicoanalyse zijn meegenomen, maar wel als hotspot aangewezen zouden moeten worden. Deze alcohol-verstrekpunten kunnen te alle tijden zowel ambtshalve gecontroleerd worden of op basis van ingekomen signalen.

Supermarkten: Er zijn 12 supermarkten in Kerkrade. Deze mogen zonder vergunning zwak-alcoholische dranken en wijnen verkopen. Onder de categorie "supermarkten" wordt in dit kader ook een winkel als bedoeld in artikel 18, lid 1 onder a van de Alcoholwet geschaard. Dit betreffen winkels waarin - naast zwak alcoholhoudende dranken - in overwegende mate tabak en aanverwante artikelen of uitsluitend zwak-alcoholhoudende dranken (al dan niet tezamen met alcoholvrije dranken) worden verkocht. Het risico bij supermarkten is voornamelijk de aankoop door minderjarigen t.b.v. indrinken. Supermarkten hanteren strikte regels volgens de CBL-code. Volgens deze code moet iedereen tot 25 jaar zich legitimeren in de supermarkt bij de aankoop van alcohol. Ook moeten supermarktmedewerkers alcoholverkoop weigeren indien duidelijk is dat de alcohol gekocht wordt door een oudere, maar bestemd is voor een minderjarige. De supermarkten hebben hierbij de afspraak gemaakt, inhoudende samen kopen = samen legitimeren. Dit houdt in dat jongeren in groepen allemaal hun legitimatie moeten kunnen laten zien voordat zij gezamenlijk alcohol kopen. Tevens wordt iedere medewerker die kassawerkzaamheden verricht getraind. Hiermee lopen supermarkten ten opzichte van andere alcohol-verstrekpunten voor. Op basis hiervan en het 'mysteryshop' onderzoek, waaruit bleek dat 50% van de supermarkten in Zuid-Limburg voldoen aan de nalevingsplicht wat betreft het verstrekken van alcohol aan jongeren, worden supermarkten in beginsel in categorie 4 geplaatst. Indien er een signaal binnenkomt zal op basis van dit signaal gecontroleerd worden. Een enkele supermarkt die niet tot een landelijke keten behoort en die (mogelijk) niet voornoemde CBL-code hanteert, wordt ingedeeld in categorie 3. Hier kan een basiscontrole worden uitgeoefend en indien er een signaal binnenkomt zal op basis van dit signaal gecontroleerd worden.

Slijterijen: In Kerkrade zijn in totaal 3 slijterijen gevestigd. Een slijterij is een kleinhandel waar alcoholische drank gekocht en geproefd mag worden. Het risico dat hier ontstaat is voornamelijk de aankoop door minderjarigen t.b.v. indrinken. Per 1 januari 2014 is de leeftijd voor de toegang tot een slijterij zonder begeleiding van een minimaal 21-jarige verlaagd naar 18 jaar. De naleving bij slijterijen is in Zuid-Limburg hoger dan de overige categorieën. Daarnaast blijkt uit landelijk onderzoek dat jongeren minder snel geneigd zijn om hun aankoopgeding in een

slijterij te doen¹. Op basis hiervan worden slijterijen in beginsel in categorie 4 geplaatst. Indien er een klacht c.q. melding binnenkomt zal op basis van deze klacht/melding gecontroleerd worden. Een enkele slijterij, wordt vanwege feitelijke omstandigheden ingedeeld in categorie 3. Hier kan een basiscontrole worden uitgeoefend en indien er een signaal binnenkomt zal op basis van dit signaal gecontroleerd worden.

Cafetaria's: In Kerkrade zijn 62 cafetaria's. Onder cafetaria wordt in dit uitvoeringsprogramma een bedrijf verstaan dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van (al dan niet ter plaatse) bereide etenswaren, met als mogelijke nevenactiviteit het verstrekken van alcoholhoudende en alcoholvrije dranken. Cafetaria's mogen geen alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse verstrekken. Cafetaria's mogen wel alcoholhoudende drank meegeven aan de klant zodat de klant dit elders kan opdrinken. Cafetaria's hebben wat betreft de naleving van de leeftijdsgrens in het 'mysteryshop' onderzoek zeer laag gescoord. Slechts 16% van de cafetaria's gaf geen alcohol mee aan de 17 jarigen mysteryshoppers.

Cafetaria's zijn geen plaats waar uitsluitend jongeren komen of veel jongeren zich verzamelen, maar er is op het gebied van alcoholverstrekking nog veel winst te behalen en deze worden daarom geplaatst in de 3de categorie. Eén cafetaria wordt in categorie 2 geplaatst omdat naar aanleiding van gesprekken met ketenpartners hier een hoger risico op aankoop door jongeren verwacht wordt.

Horeca: Kerkrade kent 112 horeca-inrichtingen. Onder een horeca-inrichting wordt in dit uitvoeringsprogramma verstaan een bedrijf dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van (alcohol)houdende dranken voor consumptie ter plaatse, al dan niet met als nevenactiviteit het verstrekken van kleine etenswaren (hier onder vallen cafés, bars, etc.) én restaurants met een Alcoholwet-vergunning waar alcoholhoudende dranken ter plaatse verstrekt mogen worden. Horeca heeft wat betreft de naleving van de leeftijdsgrens in het mysteryshop onderzoek laag gescoord. Slechts 25% van de horeca-ondernemingen gaf geen alcohol mee aan de 17 jarigen mysteryshoppers. Enkele horeca-ondernemingen worden in categorie 1 geplaatst, dit betreffen 6 ondernemingen waar vrijwel uitsluitend jongeren komen. Ook worden enkele horecalokaliteiten in categorie 2 geplaatst, dit betreffen 10 ondernemingen waar vaak jongeren komen. De andere, over het algemeen bruine cafés en restaurants, waar zich niet voornamelijk jongeren verzamelen en het risico op alcoholgebruik door jongeren lager is, worden in categorie 3 geplaatst.

(Sport)kantines: Er zijn 16 (sport)kantines in Kerkrade. Onder sportkantine wordt in dit uitvoeringsprogramma een verenigingslokaal verstaan van een vereniging waar alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse wordt geschonken. In de praktijk gaat het om lokalen van sportverenigingen, schutterijen en buurthuizen. Deze sportkantines hebben een para-commerciële vergunning. Er kunnen dan bij gemeentelijke verordening regels gesteld worden aan de tijden gedurende welke in de betrokken inrichting alcoholhoudende drank mag worden verstrekt. De gemeente Kerkrade heeft nadere regels gesteld in de Verordening paracommercie gemeente Kerkrade 2013. Het naleefgedrag onder (sport)kantines is laag, slechts 20% terwijl hier in de regel veel jongeren aanwezig zijn en het risico op alcoholgebruik onder jongeren dus groot is. Ook uit de gesprekken met onze ketenpartners blijkt dat dit een categorie is waar nog veel winst onder jongeren te behalen is. (Sport)kantines waar niet veel jongeren komen maar wel alcohol geschonken wordt, worden in categorie 3 geplaatst. (Sport)kantines waar wel vaak jongeren komen worden in categorie 2 geplaatst.

Scholen: Kerkrade heeft één school voor middelbaar onderwijs. Het betreft het Beroepscollege Parkstad Limburg locatie Holz. Op schoolfeesten van deze school wordt geen alcohol geschonken. Hier zal dan ook niet specifiek gecontroleerd worden.

Evenementen: In Kerkrade worden jaarlijks de nodige evenementen georganiseerd. De cijfers betreffende de aantallen evenementen over de afgelopen jaren geven als gevolg van de in het verleden geldende Corona-maatregelen geen representatief beeld van het gemiddeld aantal evenementen per jaar. Over het naleefgedrag rond alcoholverstrekking bij evenementen is niets bekend aangezien hier geen onderzoek naar is gedaan. Evenementen waar veel jongeren komen, waar (onbeperkt) alcohol wordt geschonken en die door ketenpartners zijn benoemd als risico-evenementen worden in categorie 1 geplaatst. De overige evenementen worden steekproefsgewijs gecontroleerd en zijn ook niet opgenomen in de risicoanalyse.

Openbare plaatsen: Naar aanleiding van de gesprekken met ketenpartners zijn een aantal openbare plaatsen aangewezen waar vaak jongeren bij elkaar komen en mogelijk tevens alcohol wordt gedronken. Deze plaatsen vallen in categorie 1 en worden gecontroleerd.

¹ Universiteit Twente, beschikbaarheid van alcohol voor jongeren onder de 16, minutenwerk, Twente 2011.

In onderstaand schema wordt het aantal alcohol verstrekpunten per risicocategorie overzichtelijk samengevat:

	Super- Markten	Slijterijen	Cafetaria's	Horeca	Sport- Kantines	Scholen	Evene- menten	Openbare- ruimte	
Categorie 1	-	-	-	6	-	-	3	5	14
Categorie 2	-	-	1	10	10	-	-	-	21
Categorie 3	2	1	61	96	6	-	P.M.	-	166 + P.M.
Categorie 4	10	2	-	-	-	1	-	-	13
Totaal	12	3	62	112	16	1	3 + P.M.	5	214 + P.M

Deze risicoanalyse is gemaakt aan de hand van de alcohol-verstrekpunten c.q. - gelegenheden die er momenteel in Kerkrade zijn. Het is aannemelijk dat daar verstrekpunten bij komen die niet in deze risicoanalyse zijn meegenomen, maar wel als hotspot aangewezen zouden moeten worden. Deze alcohol-verstrekpunten kunnen te alle tijden ambtshalve gecontroleerd worden of indien er een signaal binnenkomt.

In het kader van ieder vast te stellen uitvoeringsprogramma wordt opnieuw een risicoanalyse gemaakt, waardoor eventuele nieuwe hotspots dus worden meegenomen in de risicoanalyse van het nieuwe vast te stellen uitvoeringsprogramma.

Schematisch overzicht Risicoanalyse 2023-2024

Setting	Risico	Tijdstippen	Belangrijkste gevaren	Opmerkingen
Supermarkten (12)	Categorie 3: 2 Categorie 4: 10	Winkeltijden	-Verkoop aan jongeren t.b.v. indrinken -Verkoop/doorgeven aan 18-	Supermarkten scoren significant beter in het naleef onderzoek
Slijterijen (3)	Categorie 3: 1 Categorie 4: 2	Winkeltijden	-Verkoop aan jongeren t.b.v. indrinken -Verkoop/doorgeven aan 18-	Jongeren doen minder vaak een aankoop poging bij slijterijen en slijterijen scoren relatief beter in het naleef onderzoek Het wettelijk verbod op het betreden van een slijterij door minderjarigen zonder begeleiding is komen te vervallen.
Cafetaria's (62)	Categorie 2: 1 Categorie 3: 61	6:00 – 02.00 maandag tot en met donderdag 6:00 – 03:00 vrijdag tot en met zondag en enkele feestdagen	-Verkoop aan 18-	
Horeca (112)	Categorie 1: 6 Categorie 2: 10 Categorie 3: 96	6:00 – 02.00 maandag tot en met donderdag. 6:00 – 03:00 vrijdag tot en met zondag en enkele feestdagen	-Doorschenken bij dronkenschap -Verkoop/doorgeven aan 18-	
Sportkantines (16)	Categorie 2: 10 Categorie 3: 6	10:00-24:00 maandag tot en met zaterdag. 10:00-20:00 uur zondag.	-Verkoop/doorgeven aan 18- -Doorschenken bij dronkenschap -Onervaren barpersoneel	

Setting	Risico	Tijdstippen	Belangrijkste gevaren	Opmerkingen
Scholen (1)	Categorie 4	- Schoolfeesten - Buitenschoolse activiteiten - Schoolreizen		- Wordt geen alcohol geschonken bij schoolfeesten -Nadruk ligt bij preventieve acties
Evenementen (3 + P.M.)	Categorie 1: 3 Categorie 3: P.M.	Gedurende het evenement	-Doorschenken bij dronkenschap -Onervaren barpersoneel -Verkoop/doorgeven aan 18-	
Openbare ruimte (5)	Categorie 1: 5	- Na schooltijd - Weekenden - Vakanties	-Alcoholgebruik op straat door minderjarige -Openbare dronkenschap en daaraan gerelateerde overlast	-Locaties zijn dynamisch, situatie verandert voortdurend
Thuis/ouders	-	Geen afgebakend tijdstip	-Ontbreken duidelijke afspraken over alcohol en uitgaan -Jongeren < 18 drinken thuis	

3. Doelstellingen

3.1 Ambitie

Onze ambities zijn mede gebaseerd op het Nationale Preventie Akkoord en onze doelen voor VIE en Trendbreuk.

Met dit alcoholbeleid bijdragen aan de **ambitie van ons preventiebeleid**:

- Het kansrijk, gezond en veilig laten opgroeien van onze jeugd (t/m 18 jaar) in Kerkrade.
- Met kinderen die een goede start maken en daar hun leven lang profijt van hebben.
- Met elkaar een omgeving creëren, waarin we elkaar stimuleren en inspireren gezond te leven.

De **ambitie van ons alcoholbeleid** is:

- gezonde jeugd, zonder alcoholgebruik onder de 18 jaar
- verantwoorde alcoholverstrekking aan jongvolwassenen
- verantwoord alcoholgebruik door jongvolwassenen

In 2030 zullen jongeren onder de 18 jaar het normaal vinden dat ze geen alcohol drinken. Ouders vinden het al net zo logisch dat hun kinderen niet drinken en dat zij (om het goede voorbeeld te geven) niet in de buurt van hun kinderen alcohol drinken. Fijn: het scheelt veel zorgen als je weet dat je kind niet dronken wordt of aan het binge-drinken slaat. Zelf weten volwassenen veel beter dan nu dat je van een drankje op z'n tijd kunt genieten, maar dat alcohol ook grote risico's met zich mee kan brengen. En dat er vele lekkere alternatieven zijn. Volwassenen zijn zich ook meer bewust, dat zij het goede voorbeeld moeten geven en dat zij dus geen alcohol meer drinken in het bijzijn van kinderen. 0% Alcohol op de borrel, na het sporten en op feesten? Niemand die er nog van opkijkt.

3.2 Doelen en uitgangspunten

Voor de periode tot 2024 houden we zowel in Kerkrade, als regionaal in Zuid-Limburg, dezelfde concrete **doelstellingen** als in het voorgaande preventie- en handhavingplan:

1. In 2024 is in Kerkrade de startleeftijd van jongeren met hun eerste glas alcohol verhoogd naar 14 jaar (in 2013 lag deze leeftijd op 12,5 jaar en in 2019 op 12,9 jaar in Kerkrade)
2. In 2024 is in Kerkrade het aantal jongeren dat de afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken gedaald onder:
 - 13/14 jarigen van 12,3% (2019) naar 5% (in 2013 was dit 18,5%)
 - 15/16 jarigen van 34,1% (2019) naar 20% (in 2013 was dit 37,5%)
3. In 2024 is in Kerkrade het 'Binge drinken' onder jongeren gedaald onder:
 - 13/14 jarigen van 8,7% (2019) naar 5% (in 2013 was dit 14,9%)
 - 15/16 jarigen van 25,6% (2019) naar 20% (in 2013 was dit 51,3%)
4. In 2024 is de sociale beschikbaarheid van alcohol (het verstrekken van alcohol door ouders/ vrienden/ familie) in Kerkrade gehalveerd ten opzichte van 2019. In 2013 was dit 36,7% en in 2019 is dit gestegen tot 46,7%.
5. In 2024 is in Kerkrade het aantal ouders dat jongeren toestaat om thuis 1 glas alcohol te drinken gedaald onder:
 - 13/14 jarigen van 24,7% (2019) naar 10% (in 2013 was dit 26,6%)
 - 15/16 jarigen van 59,5% (2019) naar 25% (in 2013 was dit 72,8%)

Aanvullende lokale doelstellingen, specifiek voor Kerkrade zijn:

6. Terugbrengen van de impact van de corona-lockdowns bij de jeugd (uit verleden en toekomst).
7. In 2024 is in Kerkrade het aandeel alcoholverstrekkers, die zich houden aan de leeftijdsgrens van NIX-18 toegenomen tot gemiddeld 50%.

De **uitgangspunten** bij het realiseren van deze doelstellingen zijn:

- Streven naar bewustwording bij jongeren, hun opvoeders en verkoopkanalen van alcohol;
- Wanneer de beschikbaarheid van alcohol voor jeugd afneemt, neemt ook hun alcoholgebruik af.
- Handhavingsmaatregelen zijn aanvullend op preventiemaatregelen.
- Gemeente Kerkrade en haar bestuur dragen in hun communicatie naar buiten dezelfde boodschap uit, namelijk:
 - beslist geen alcohol voor jeugd onder de 18 jaar;
 - er zijn alternatieven voor alcohol;
 - te veel alcohol heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van de jeugd.

Deze doelstellingen worden gemonitord en geëvalueerd met de GGD gezondheidsmonitors jeugd en (jong)volwassenen.

4. Interventiestrategie

In dit hoofdstuk is vastgelegd hoe gemeente Kerkrade in 2023-2024 het alcoholgebruik onder jongeren wil voorkomen en verminderen. Deze interventiestrategie is gebaseerd op de beleidspijlers preventie (4.1), regelgeving (4.2) en handhaving (4.3). In paragraaf 4.4. is beschreven hoe regelgeving, toezicht en educatie in samenhang ingezet worden om onze doelstellingen in Kerkrade te behalen.

4.1 Preventie

De eerste pijler om gedragsverandering - en daarmee vermindering van alcoholgebruik - onder jongeren te bewerkstelligen is preventie. Preventie bestaat uit: 1. voorlichting en educatie, 2. tijdig signaleren van alcoholgebruik en bieden van ondersteuning, en 3. Het zorgdragen voor een gezonde fysieke en sociale omgeving. Tot slot zal aangegeven worden, hoe deze elementen ingezet zullen worden in aansluiting op de specifieke doelen en aandachtspunten in Kerkrade. Mondriaan preventie en haar partners leveren vanuit de planproductie regio Parkstad een zeer belangrijke bijdrage hieraan, samen met Halt, GGD Zuid-Limburg en de Alcoholpoli Jeugd van het Zuyderland MC. Zie voor een uitgebreidere toelichting, hun Productenboek Mondriaan (weblink in bijlage 3).

4.1.1 Voorlichting en educatie

In een integrale alcoholpreventie-aanpak is voorlichting een onmisbaar onderdeel om kennis te vergroten, bewustzijn voor de problematiek te creëren, draagvlak voor beleid te ontwikkelen of te vergroten, normen te beïnvloeden en mensen te informeren over het bestaande preventie/interventie-aanbod. De voorlichting en educatie dient niet alleen gericht te zijn op hoofddoelgroep, de jongeren zelf, maar ook op de omgeving, alcoholverstrekkers, ouders/opvoeders en het onderwijzend personeel van de scholen.

Voor breed publiek:

Gemeente Kerkrade stimuleert, samen met Mondriaan en GGD Zuid-Limburg, dat geschikte informatie beschikbaar wordt gesteld voor verschillende doelgroepen zoals jongeren, ouders, alcoholverstrekkers en professionals. Hierbij wordt gebruik gemaakt van verschillende manieren van communiceren, zoals sociale media, het verspreiden van folders bij scholen, uitgaansgelegenheden, supermarkten, sportverenigingen, informatiemarkt, maar ook voorlichtingsbijeenkomst of workshop bv. bij wijkcentra (zie bijlage 3 Planproductie Mondriaan Parkstad).

We haken hierbij zoveel mogelijk aan bij de **landelijke campagnes**, voorlichtingsmaterialen en voorlichtingsmomenten, zoals rondom **NIX-18**. We willen deze communicatie nog beter afstemmen op de jongeren in Kerkrade zelf en op de tips die zij hierover genoemd hebben in het interview met de JARK. Ook willen we de communicatie nog beter afstemmen op hun ouders. Gemeente Kerkrade, Mondriaan en GGD Zuid-Limburg zullen samen bekijken hoe de communicatie nog beter kan. Het zou goed zijn om hier jongeren zelf bij te betrekken, die precies kunnen aangeven wat wel of niet aansluit. En om ouders hierbij te betrekken, aangezien hun rol heel belangrijk is bij het voorkomen van (overmatig) alcoholgebruik door hun kinderen.

Landelijke campagne NIX18: Tips en materialen voor het communiceren van de norm dat het gewoon is om tot je 18e niet te drinken en te roken, zijn te vinden op www.nix18.nl voor jongeren, ouders en iedereen.

Voor jeugd (en risicogroepen) en ouders

Mondriaan biedt vanuit de planproductie Parkstad, lokale **educatie** aan jongeren en ouders, bv. op scholen. Ook kunnen jongeren en ouders voor **informatie en adviesgesprekken** contact opnemen met Mondriaan preventie. Daarnaast is voor ouders **opvoedondersteuning** beschikbaar via gesprekken, ouderavond en een cursus.

Een deel van de jongeren die hun vrije tijd doorbrengen op straat worden niet of slecht bereikt met informatie of voor signalering van middelengebruik. Zij worden ook niet bereikt via projecten op school of door het verenigingsleven. Deze jongeren vormen een risico, doordat ze vaker geneigd zijn tot riskant experimenteel gedrag met alcohol op plekken waar geen toezicht is.

Via **Outreaching** zoeken preventiewerkers jongeren op in hun eigen wijk, het uitgaansleven of bij evenementen voor jongeren. Op die manier komen zij gemakkelijk in contact met jongeren en kunnen zij het gesprek met hen aangaan. Daarbij worden ook andere jongeren ingezet, als **peer-educators**. Dat zijn jongeren die hun leeftijdsgenoten voorlichting geven, met eigen voorbeelden en in hun eigen taal, waardoor het nog beter aansluit.

Voor scholen en leerkrachten

School is de enige setting waar alle jongeren en jongvolwassenen een groot deel van hun tijd door brengen. Scholen zijn daardoor heel geschikt voor het aanbieden van voorlichting en educatie aan kinderen en hun ouders, gericht het voorkomen en verminderen van alcoholgebruik. Vanuit de planproductie Parkstad wordt alle scholen in Kerkrade ondersteuning aangeboden, in de vorm van preventieve programma's zoals **Gezonde School** en **Helder op School** en **consultatie**. Het is erg belangrijk om bij de wijze van voorlichting en de keuze van interventies voor jeugd, goed rekening te houden met de leeftijdsfase van de jongere (vroeg, midden- en late adolescentie), aangezien dit in belangrijke mate het succes bepaalt (zie **bijlage 5**). Gemeente Kerkrade en GGD Zuid-Limburg stimuleren alle scholen in Kerkrade om aan deze programma's mee te doen.

De **Gezonde School en Genotmiddelen (DGSG)** is een programma voor (verschillende typen) scholen PO/ SO/ VO/ MBO die aandacht willen schenken aan de preventie van alcohol, drugs en tabak. De Gezonde School is een programma dat onderwijsprofessionals helpt om een gezonde leefstijl op school vanzelfsprekend te maken. Het is breed opgezet; naast voorlichting aan leerlingen is er aandacht voor een goed schoolbeleid, het betrekken van ouders en het signaleren en begeleiden van leerlingen die problematisch alcohol (of drugs) gebruiken. Het programma is er voor het voortgezet onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en op indicatie ook voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs.

Helder op School biedt scholen een Toolbox met veel handige hulpmiddelen, die ingezet kunnen worden.

Voor horeca en (sport)verenigingen

Voor het barpersoneel van horeca, sportverenigingen, verenigingen en scholen wordt IVA en Barcode aangeboden.

De **IVA** is een **Instructie Verantwoord Alcoholgebruik** bedoeld voor barpersoneel van paracommerciële instellingen met name in het sociaal-cultureel werk, sportverenigingen, verenigingen, scholen en studentenverenigingen. De **Barcode** is bedoeld voor barpersoneel van commerciële bedrijven. Via de IVA en Barcode wordt barpersoneel geïnstrueerd over de Alcoholwet, alcoholgebruik, NIX-18 en verantwoord schenken.

Voor jongerenwerkers, hulpverleners en politie

Mondriaan preventie biedt ook ondersteunende **trainingen** en **consultatie** aan voor jongerenwerkers, hulpverleners, politie en overige professionals die in contact staan met risicogroepen bij jeugd voor het ontwikkelen van (problematisch) alcoholgebruik.

4.1.2 Signaleren en ondersteuning

Het tijdig signaleren van (problematisch) alcoholgebruik is belangrijk om jongeren en ouders de juiste ondersteuning en adviezen te kunnen geven. Mensen in de omgeving van een jongere, zoals ouders en leerkrachten, spelen een rol bij de signalering. Maar ook andere partijen vervullen hierin een taak, zoals CJG, GGD, maatschappelijk werk, jongerenwerk, huisarts, BOAs, politie, HALT en Mondriaan Preventie. Middels tijdige signalering en passende ondersteuning of interventies, wordt gepoogd alcohol gerelateerde schade en overlast zo veel mogelijk te beperken. En om ernstige(re) gezondheidsschade en verslaving bij de jongere te voorkomen.

Screening en kortdurende interventies zijn bewezen effectief. Samen met haar partners Mondriaan, GGD Zuid-Limburg, Halt, scholen, jongerenwerkers, eerstelijnszorg etc bekijkt gemeente Kerkrade regelmatig hoe toeleiding van jongeren die alcohol gebruiken naar dit type interventies kan worden versterkt, of voldoende passende hulp voorhanden is en of dit goed aansluit op overige zorg. Hierbij worden lichtere en ook intensievere vormen van ondersteuning geboden, variëren van **eHealth** en **programma's van jongerenwerk**, tot **Moti-4** en **individuele en groepsgerichte ondersteuning bij KOPP/KVO** voor hoog-risico jongeren volgens het stepped care aanbod (zie bijlage 3). Mondriaan Preventie verzorgt deze ondersteuning vanuit de planproductie Parkstad (zie bijlage 3). Ook kunnen jongeren en ouders, zoals eerder genoemd, voor **adviesgesprekken** contact opnemen met Mondriaan preventie. Ook is voor ouders **opvoedondersteuning** beschikbaar via gesprekken, ouderavond en een cursus.

eHealth is een heel laagdrempelige manier voor jongeren en ouders om snel informatie op te zoeken over alcoholgebruik, om een test te doen, om zelfhulp- of opvoedtips te krijgen en om zo nodig de weg te vinden naar hulpverleningsinstanties. Bv. www.nix18.nl en www.helderopvoeden.nl.

Moti-4 is een laagdrempelig preventieprogramma voor jongeren van 14-24 jaar met beginnend problematisch middelengebruik (en gokken, gamen). Dit is bedoeld voor jongeren die niet verslaafd zijn, maar waarbij het drankgebruik wel problematische vormen dreigt aan te nemen. De stap naar hulpverlening is voor deze jongeren vaak te groot. Moti-4 bestaat uit vier individuele gesprekken met een medewerker van Mondriaan Preventie. Tijdens deze gesprekken wordt de jongere bewogen om het eigen gebruik kritisch te onderzoeken en worden motiverende gesprekstechnieken gebruikt.

In **KOPP/KOV** streeft men naar een gezonde ontwikkeling en het bevorderen van de mentale gezondheid van kinderen van ouders met psychische problemen of verslavingsproblemen. Ook wordt gewerkt aan het vergroten van hun veerkracht en welzijn. Het programma bestaat uit bijeenkomsten voor de kinderen en bijeenkomsten voor de ouders. De kinderen zijn ingedeeld in verschillende leeftijdsgroepen.

Daarnaast wordt ook door **bureau Halt** en de **Jeugd Alcoholpoli** begeleiding aan jongeren en ouders geboden.

Jongeren krijgen bij **bureau Halt** een passende Halt-interventie aangeboden, bij grensoverschrijdend gedrag en/of het in bezit hebben en/of drinken van alcohol. Zij kunnen een strafbaar feit gepleegd hebben of verwezen zijn door school, sportvereniging of gemeente voor een preventieve interventie.

De effectief gebleken onderdelen uit de **Halt-interventie**:

- Verschillende gesprekken waarin zij jongeren laten reflecteren op hun gedrag.
 - Opdrachten die jongeren laten nadenken over de gevolgen van hun gedrag, onder andere over alcoholgebruik.
 - Excuus aan eventuele betrokkenen die last hebben ervaren van de jongeren en eventuele schade vergoeden.
 - Aanleren en versterken van sociale vaardigheden, zoals omgaan met groepsdruk.
 - Ouders/verzorgers betrekken in het afspraken maken over onder andere middelengebruik.
 - Signalering op zorgelijke signalen en indien nodig doorverwijzen naar verslavingszorg of hulpverlening.
- Halt kan ook voorlichting geven op scholen (kinderen en ouders), aan sportverenigingen of in de wijk.

Op de **Jeugd Alcoholpoli** van het Zuyderland MC biedt men nazorg aan jongeren die met een alcoholvergiftiging terecht zijn gekomen bij de SEH. Als de jongere weer naar huis kan, volgen 3 gesprekken op de alcoholpoli, voor het inventariseren van risico's, vaststellen van restverschijnselen en begeleiding van jongeren en ouders gericht op NIX-18, gedragsverandering en opvoeding.

4.1.3 Fysieke en sociale beschikbaarheid en omgeving

Het meest effectief zijn de maatregelen die ervoor zorgen dat alcohol **fysiek** niet of nauwelijks beschikbaar is voor jongeren, door een leeftijdsgrens, minder verkooppunten van alcohol, beperken van verkoopdagen/tijden en voorkomen van grote prijsacties. Middels **handhaving** wordt de naleving van regelgeving bewaakt (zie 4.2 en 4.3).

Daarnaast is het erg belangrijk om de **sociale omgeving** van de jongere te betrekken. Dit begint met het geven van educatie aan de **ouders** (zie paragraaf 4.1.1), zodat zij afspraken over alcoholmatiging kunnen maken met hun **kind**. En zodat zij hun **familie** en ouders van vriendjes over deze afspraken kunnen informeren. Ook is belangrijk dat zij de afspraken over alcohol, uitgaan en vriendjes die mee uit gaan, in de gaten houden en hierover in gesprek blijven met hun kind.

Maar ouders en zorgverleners kunnen het niet alleen. We moeten in iedere wijk samen met elkaar (als community) ervoor zorgen, dat we een **Wijkgerichte Gezonde(re) Kindomgeving** voor onze kinderen creëren.

Bij de Wijkgerichte Gezonde(re) Kindomgeving zorgen volwassenen voor een gezonde sociale omgeving waarbij zij tijdens lessen, activiteiten en/of evenementen waar kinderen aanwezig zijn, het goede voorbeeld geven en niet roken en geen alcohol drinken. Waarbij gezonde voeding en gezonde drankjes als keuze voor kinderen beschikbaar is. Zodat volwassenen samen met elkaar en de kinderen gezond gedrag vanzelfsprekend maken. Vanuit de **Lokale Preventie Agenda Kerkrade**, is gemeente Kerkrade hier wijkgericht bijeenkomsten voor aan het organiseren, om samen met sportverenigingen, buurtverenigingen, scholen, kinderopvang, jongerenwerk etc te kijken hoe we dit voor onze kinderen in iedere wijk zouden willen vormgeven. Bij een wijkgerichte aanpak kunnen we inspelen op de lokale situatie en elkaar nog beter steunen in het realiseren en volhouden hiervan.

Met behulp van programma's als **Gezonde School** en **Teamfit**, ondersteunen we organisaties hierbij. Dit betekent dat we binnen de wijken nauw met elkaar samen werken, om dit voor onze kinderen te bereiken.

JOGG-Teamfit helpt om de sportomgeving en buurtomgeving gezonder te maken. JOGG-Teamfit coaches geven kosteloos advies aan sportlocaties, buurthuizen, kinderboerderijen, speeltuinverenigingen en dag attracties om het voedingsaanbod gezonder te maken, een verantwoord alcoholbeleid en een rookvrij terrein.

Het is ook erg belangrijk om het **welbevinden** van de jeugd te verbeteren. Het werkt preventief als jongeren zich goed voelen en aan **georganiseerde vrijetijdsbesteding** doen, bv hobby's thuis (o.a. gamen), een (sport)club of vereniging. Het werkt ook preventief door in te zetten op alternatieven voor 'redenen van alcoholgebruik', zoals rustig worden, stress verminderen of beter slapen. Dan valt de aanleiding om alcohol te drinken weg.

Bij **voorlichting** is het belangrijk om in te zetten op **voordelen van niet-gebruik**, zoals een gezonde leefstijl en het behoud van controle. Als een norm overschat wordt werkt het preventief om de **juiste norm van het gewenst gedrag** te communiceren, namelijk dat er veel jongvolwassenen zijn die geen alcohol gebruiken (en dat dat normaal is!). Ook is het belangrijk om een **negatieve attitude over alcoholgebruik** voor je 18^e aan te houden, om drinken niet te normaliseren en om de positieve uitkomstverwachtingen van jeugd over alcohol te verminderen.

4.1.4 Samenvatting interventies in aansluiting op doelen

Hieronder is zichtbaar hoe de hiervoor genoemde preventie-activiteiten ingezet zullen worden om de regionale en specifieke doelen in Kerkrade te realiseren:

1. Sociale beschikbaarheid alcohol verminderen:	2. Startleeftijd verhogen en Binge drinken verlagen:
• Voorlichting en educatie ouders en kinderen • Peer-to-peer voor ouders • Concrete afspraken ouders en kinderen • Monitoren afspraken, vriendjes en uitgaan • Adviesgesprek/ Opvoedondersteuning • Scholen, Halt, Mondriaan en CJG betrekken	• Voorlichting en educatie kinderen en ouders • Gezonde School en Gezonde Kindomgeving • Adviesgesprek/ Opvoedondersteuning • (Mentaal) Welbevinden kinderen • oa Moti-4, HALT, Jeugd Alcoholpoli, KOPP/KOV • Extra aandacht voor risico-jongeren • Scholen, Halt, Mondriaan en CJG betrekken
3. Naleving leeftijds grens bij verstrekkers verhogen:	4. Impact corona lockdowns op jeugd verlagen:
• Voorlichting en educatie alcoholverstrekkers IVA - Instructie Verantwoord Schenken • Ondersteuning, advies en informatiematerialen via JOGG/ Teamfit • Wijkgerichte Gezonde Kindomgeving • Controle naleving en nalevingscommunicatie • Sportverenigingen, buurtverenigingen, GGD-ZL, scholen en diverse andere partners	• Overleg met oa scholen, jongerenwerk, TMF, Mondriaan, schoolmaatschappelijk werk, CJG • Onderwijs, sport en jongerenactiviteiten zo lang mogelijk open houden, en anders zo veel mogelijk buiten organiseren • Aandacht voor welbevinden jongeren • Extra aandacht voor risico-jongeren

Zij **bijlage 3** voor de **planproductie** en weblink naar het **productenboek** van Mondriaan in Parkstad/ Kerkrade.

4.2 Wet- en regelgeving

De derde pijler om alcoholgebruik onder jongeren zo laag mogelijk te houden is regelgeving. Er zijn meerdere regels vastgelegd in de Alcoholwet om alcoholgebruik onder jongeren te verminderen. Deze gelden in alle gemeenten, die hier controle op uitoefenen dat deze wet wordt nageleefd. De Alcoholwet geeft gemeenten ook verschillende verordenende bevoegdheden, waarmee zij mogelijkheden hebben tot het sturen middels daarin opgenomen maatregelen. Met regels geeft een gemeente een norm aan wat op termijn een effect heeft op de norm van ouders, jongeren en hun omgeving.

4.2.1 Actuele wet- en regelgeving

Specifieke regels om alcoholgebruik onder jongeren (in Kerkrade) te verminderen zijn verspreid vastgelegd in de Alcoholwet, in diverse vergunningvoorschriften en in de verordening Paracommercie gemeente Kerkrade 2013.

Alcoholwet:

- Artikel 20 lid 1: Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken als bedoeld in de eerste volzin wordt eveneens begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welke drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
- Artikel 20 lid 3: Bij de voor het publiek bestemde toegang tot een horecalokaliteit, een slijtlokaliteit, een ruimte als bedoeld in artikel 18, tweede lid, of een vervoermiddel waarin bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank wordt verstrekt, dient duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven welke leeftijdsgrens of leeftijdsgrenzen gelden. Bij regeling van Onze Minister kunnen daaromtrent nadere regels worden gesteld of modellen worden vastgesteld.
- Artikel 20 lid 4: Het is verboden in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit of op een terras de aanwezigheid toe te laten van een persoon die in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van andere psychotrope stoffen verkeert.
- Artikel 21: Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken, indien redelijkerwijs moet worden vermoed, dat dit tot verstoring van de openbare orde, veiligheid of zedelijkheid zal leiden.
- Artikel 45 lid 1: Het is degenen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt, met uitzondering van personen van 16 of 17 jaar die dienst doen in een inrichting waarin het horecabedrijf wordt uitgeoefend, waaronder begrepen het zijn van barvrijwilliger in een inrichting in beheer bij een paracommerciële rechtspersoon, verboden op voor het publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben of voor consumptie gereed te hebben, met uitzondering van plaatsen waar bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan ter plaatse wordt verstrekt.

Vergunningsvoorschriften gemeente Kerkrade:

- Bij een vergunningaanvraag c.q. aanvraag om taponthefing moeten de evenementenorganisatoren minimaal 2 maatregelen beschrijven en ook feitelijk nemen, ter voorkoming van het schenken aan jeugdigen onder de 18 jaar.
- Bij de verstrekking van alcoholhoudende drank wordt bij evenementen, die zich specifiek richten op jongeren, gebruik gemaakt van een effectief leeftijdspolsbandjessysteem. Dit beoogt te borgen dat geen alcoholhoudende drank wordt verstrekt aan personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt.
- Het personeel dat tijdens een evenement, dat zich specifiek richt op jongeren, verantwoordelijk is voor het verstrekken van alcoholhoudende drank en/of het verstrekken van de leeftijdspolsbandjes dient, op enig moment voorafgaand aan de start van het evenement, geïnstrueerd te worden omtrent het verantwoord schenken van alcoholhoudende drank in zijn algemeenheid, en meer in het bijzonder omtrent het schenken daarvan bij gelegenheden waar een deel van de bezoekers de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt. Geadviseerd wordt om een dergelijke instructie door- of in overleg c.q. samenspraak met Mondriaan Verslavingspreventie uit te laten voeren.
- Horeca met nachtvergunning is niet toegankelijk voor jongeren onder de 18 jaar.

Verordening Paracommercie gemeente Kerkrade 2013:

- Artikel 2: De schenktijden voor een paracommerciële rechtspersoon zijn beperkt. Deze mogen alleen alcoholhoudende dranken verstrekken bij activiteiten die passen binnen haar statutaire doelstellingen op maandag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 24.00 uur en op zondag tussen 10.00 uur en 20.00 uur.
- Artikel 3 lid 1: Paracommerciële rechtspersonen mogen geen alcohol verstrekken tijdens bijeenkomsten van persoonlijke aard of bijeenkomsten die gericht zijn op personen die niet of niet rechtstreeks bij activiteiten van de betreffende rechtspersoon betrokken zijn.
- Artikel 3 lid 2: Het is verboden om het verstrekken van alcoholhoudende drank, zoals bedoeld in artikel 3 lid 1, openlijk aan te prijzen of onder de aandacht te brengen met bijvoorbeeld posters, brochures, publicaties in kranten weekbladen of tijdschriften, of via internet of social media.

4.2.2 Toekomstige wet- en regelgeving

De Alcoholwet geeft de gemeenteraad de verordende bevoegdheid om bepaalde zaken te regelen op het gebied van de verstrekking van alcoholhoudende drank. Het inzetten van deze verordende bevoegdheid kan bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen die de gemeente beoogt te bereiken met het Preventie- en handavingsplan jeugd en alcohol Zuid-Limburg.

In 2023 gaat het college van B&W onderzoeken of het mogelijk en wenselijk is om het schenken van alcoholhoudende drank in (sport)kantines en dergelijke te verbieden tijdens activiteiten die zich hoofdzakelijk richten op c.q. bedoeld zijn voor jongeren. Het college legt in 2023 met een voorstel over dit onderwerp aan de gemeenteraad voor.

4.3 Handhaving

De tweede pijler om alcoholgebruik onder jongeren te kunnen verminderen is Handhaving. Handhaving is aanvullend op preventie. De burgemeester is het bevoegde gezag voor handhaving van de bepalingen uit de Alcoholwet. Overeenkomstig artikel 41 van de Alcoholwet heeft de burgemeester toezichthouders aangesteld.

In deze paragraaf wordt beschreven hoe vaak de gemeente Kerkrade per jaar in 2023 en 2024 gaat controleren en met welke frequentie. Momenteel worden er basiscontroles, evenementencontroles en controles in de openbare ruimte uitgevoerd. Hierbij worden ook leeftijdsgrenzencontroles uitgevoerd. De doelstelling voor 2023 is om bovenstaande controles te blijven uitvoeren en om het aantal gerichte leeftijdscontroles uit te breiden. Hierbij richt handhaving zich op wettelijke bepalingen van de Alcoholwet, zoals:

- Artikel 20 lid 1: Het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Hieronder valt ook het verstrekken aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, maar waarbij de drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
- Artikel 20 lid 3: Het verplicht aanduiden van de leeftijdsgrens.
- Artikel 45 lid 1: Het is degene die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt verboden op voor het publiek toegankelijke plaatsen alcoholhoudende drank aanwezig te hebben of voor consumptie gereed te hebben.

Handhaving heeft voor 2023 en 2024 per jaar 404 uur vrijgemaakt voor Alcoholwet-gerelateerde controles. Bij een tijdschatting wordt ook rekening gehouden met de reistijd en administratie. Daarbij wordt opgemerkt dat met deze controles ook andere doelen kunnen worden gediend dan die voortvloeien uit het Preventie- en handhavingplan jeugd en alcohol Zuid-Limburg. Zo kunnen Alcoholwetcontroles in de openbare ruimtes ook bijdragen aan de aanpak van (jeugd)overlast- c.q. leefbaarheidsproblematiek en is omgekeerd ook tijdens werkzaamheden, die niet direct worden uitgevoerd in het kader van het toezicht op de naleving van de Alcoholwet, aandacht voor eventuele overtredingen daarvan. Voor controles op evenementen en in de openbare ruimte is het lastig om een tijd in te schatten omdat dit heel erg kan variëren. Het aantal uit te voeren controles en de daarmee gepaard gaande uren zijn weergegeven in onderstaande schema's.

Basiscontrole

Bij deze controle worden de algemene regels en voorwaarden van de afgegeven vergunning gecontroleerd, zoals aanwezigheid van een leidinggevende, eventueel toegangsbeleid, leeftijdsgrenzen aanduiding en de inrichtingseisen. Dit zijn Alcoholwet-gerelateerde controles die niet specifiek zien op alcoholverstrekking aan jongeren. Deze basiscontroles zullen wel zorgen voor een afschrikkende effect omdat alcoholverstrekkers dan weten dat zij gecontroleerd worden. Indien tijdens een dergelijke controle een overtreding geconstateerd wordt dat jongeren onder de 18 in de desbetreffende lokaliteit alcohol in hun bezit hebben, levert dit een aanleiding op om een leeftijdsgrenzen controle uit te voeren. Bij basiscontroles zal minimaal één Alcoholwet-toezichthouder² van de gemeente Kerkrade aanwezig zijn.

Soort controle	Te controleren aantal per jaar	Frequentie	gemiddeld tijd in uren	totaal in uren
Basiscontroles	60	1	2	120

Evenementencontrole

Evenementen worden gecontroleerd op de eisen zoals vastgelegd in de Alcoholwet. In dat kader vinden ook gerichte leeftijdscontroles plaats. Deze richten zich met name op het verstrekken van alcohol aan jongeren, in strijd met artikel 20 lid 1 Alcoholwet en op artikel 45 Alcoholwet. De evenementen die zijn aangewezen als hotspots worden sowieso meegenomen in de controle. Verder is er voor evenementencontroles een vast aantal uren afgesproken. Alcoholwet gerelateerde controles bij evenementen zullen altijd gezamenlijk uitgevoerd worden door twee handhavers waarvan minimaal één Alcoholwet-toezichthouder.

² Een Alcoholwet-toezichthouder is in het bezit van een geldig diploma. Daarnaast is een Alcoholwet-toezichthouder een buitengewoon opsporingsambtenaar als bedoeld in het besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar.

Soort controle	Opmerking	Totaal Aantal uren
Evenementen controle	Aangewezen hotspots (categorie 1) worden meegenomen	72(36 uur per handhaver)

Controle openbare ruimte

Uit gesprekken met ketenpartners bleek dat alcoholgebruik onder jongeren in Kerkrade incidenteel voorkomt in de openbare ruimte. Om dit zo te houden, blijven controles plaatsvinden. Er zullen meerdere openbare ruimtes gecontroleerd worden, de aangewezen hotspots zullen hier ook onder vallen. Daarnaast zal hierbij ook geprobeerd worden om contact te leggen met de jeugd. Hierdoor wordt beter inzichtelijk waar de jeugd zich bevindt en zo kan de jeugd ook op de nadelige effecten van alcohol gewezen worden. Alcoholwet gerelateerde controles in de openbare ruimte zullen altijd gezamenlijk uitgevoerd worden door twee handhavers waarvan minimaal één Alcoholwet-toezichthouder.

Soort controle	Opmerking	Totaal Aantal uren
Controle openbare ruimte	Aangewezen hotspots (categorie 1) worden meegenomen	100 (50 uur per handhaver)

Leeftijdgrenzencontrole

Momenteel worden al leeftijdgrenzencontroles uitgevoerd. Deze hebben voornamelijk betrekking op het voorhanden hebben van alcohol door minderjarigen. Vanaf 2023 zullen, naast bovenstaande controles, ook enkele gerichte leeftijdgrenzencontroles uitgevoerd worden, die zich specifiek richten op het verstrekken van alcohol aan minderjarigen. Bij deze controles wordt gebruik gemaakt van een risico gerichte aanpak. Daar waar het risico van het op grote schaal overtreden van bovenstaande bepalingen het grootst is, wordt het meest gecontroleerd. Controles vinden derhalve plaats op plekken waar jeugd aan alcoholhoudende drank probeert te komen. Leeftijdsgerichte controles kunnen dus plaats vinden in alle categorieën van hotspots waarbij de nadruk ligt op categorie 1 en 2. 2023 is een jaar waarin gezien gaat worden in hoeverre deze gerichte leeftijdgrenzencontroles effectief blijken te zijn. Leeftijdgrenzencontroles zullen gezamenlijk uitgevoerd worden door twee handhavers waarvan minimaal één Alcoholwet-toezichthouder. Mochten geen hercontroles nodig zijn, dan worden de genoemde uren voor hercontroles ingezet als leeftijdgrenzencontroles.

Soort controle	Te controleren aantal per jaar	Frequentie	gemiddeld tijd in uren	totaal in uren
Leeftijdgrenzencontroles	5	1	4(2uur per handhaver)	20
Her controle	3	1	4(2uur per handhaver)	12
Totaal	8		4(2uur per handhaver)	32

Controles n.a.v. signalen

Er is 40 uur (20 uur per Alcoholwet-toezichthouder) gereserveerd voor controles naar aanleiding van binnengekomen signalen van Alcoholwet-gerelateerde overtredingen (waaronder schenken aan jeugdigen.)

Soort controle	Opmerking	Totaal Aantal uren
Verscheidene Alcoholwet gerelateerde controles	Naar aanleiding van ingekomen signalen	40 (20 uur per handhaver)

Vrije Controleruimte

Er wordt 40 uur vrijgemaakt, die besteed kan worden aan de hierboven genoemde verschillende typen controles.

Soort controle	Opmerking	Totaal Aantal uren
Vrije controleruimte	In te vullen naar aanleiding van de bestaande omstandigheden of de dan actuele wensen of behoeftes	40

Tactisch overleg omgang met knelpunten in toezicht en handhaving.

Ervaring wijst uit dat er op uitvoerend niveau knelpunten kunnen ontstaan met betrekking tot het toezicht op de naleving van de schenkleeftijd van 18 jaar. Zo kan het in de praktijk lastig zijn hoe te controleren op “wederverstrekking” of hoe controles uit te voeren die zich specifiek richten op het schenken aan minderjarigen, zonder dat toezichthouders als zodanig herkend worden. In de loop van 2023 wordt binnen de gemeente Kerkrade een tactisch overleg tussen betrokkenen geïnitieerd over hoe om te gaan met dergelijke knelpunten.

Communicatie

Communicatie kan het effect van de handhaving versterken. Het kan bijdragen aan een verhoogde subjectieve pakkans en aan het creëren van meer draagvlak voor de geldende maatregelen. Een drietal vormen van in te zetten communicatie rond handhaving kan worden onderscheiden.

-Educatieve communicatie: Indien een overtreding door een alcoholverstrekker geconstateerd wordt, zullen de regels, de argumenten voor deze regels en de uitleg over mogelijke hulpmiddelen om de regels na te kunnen leven worden uitgelegd. Indien een overtreding bij jongeren onder de 18 jaar geconstateerd wordt, zullen ook zij op de gevolgen van alcoholgebruik gewezen worden. Indien mogelijk worden ook de ouders ingelicht.

-Dreigende communicatie: Indien een overtreding is geconstateerd door een alcoholverstrekker dan wel een jongere onder de 18 jaar die alcohol nuttigt, wordt uitgelegd dat er regelmatig controles zijn, er hercontroles zullen plaatsvinden en wat de te nemen maatregelen of sancties in geval van de overtreding zijn. Deze vorm van communicatie beïnvloedt de subjectieve pakkansbeleving en kan effectief zijn als blijkt dat de regels bewust overtreden worden.

-Normatieve communicatie: Indien er wordt gecontroleerd en alles is in orde wordt de eigenaar ook erop gewezen dat hij/zij goed bezig is en aan de geldende norm voldoet. Indien er een leeftijdsgrenzencontrole plaats vindt waarbij de identiteit van de handhaver niet bekend wordt gemaakt omdat hij een eventuele volgende keer herkend zal worden wordt achteraf een brief gestuurd dat een dergelijke controle heeft plaatsgevonden en er bij de desbetreffende lokaliteit geen overtredingen zijn geconstateerd.

4.4 Verbinding preventie, handhaving en regelgeving

Om het effect van afzonderlijke interventies te versterken op het gebied van preventie, handhaving en regelgeving, worden deze zoveel mogelijk in samenhang ingezet. Daarnaast kiest gemeente Kerkrade zo veel mogelijk voor het inzetten van op wetenschappelijke inzichten gebaseerde integrale aanpakken.

In onderstaande Maatregelenmix wordt een integraal overzicht gegeven van de combinatie van maatregelen en integrale aanpakken die in Kerkrade ingezet worden om de doelstellingen uit dit uitvoeringsprogramma 2023-2024 te behalen.

Integrale Maatregelenmatrix Uitvoeringsprogramma Jeugd & Alcohol Kerkrade 2023-2024

	Preventie: - Info & educatie - Sign./adv./begel.	Toezicht en Handhaving	Regelgeving, beleid en afspraken	Integrale aanpak opmerkingen
Thuis/jongeren	- Voorlichting aan jeugd over alcohol bij jongeren, redenen om wel/niet te drinken, NIX-18, Socials - Landelijke communicatie over risico's van alcohol, alcohol-regels en NIX-18 - Peer-to-peer/ outreaching - Adviesgesprek - Moti-4, HALT, KOPP/KVO, Alcoholpoli - Welbevinden, sport, activiteiten en jongerenwerk - Aandacht risico-jongeren	Ouderlijk toezicht op regels NIX18	Ouderlijke regels over NIX18	Opmerking: Nadruk ligt bij preventie
Thuis/ouders	- Voorlichting aan ouders over alcohol- en uitgaans-opvoeding: regels stellen en handhaven; Socials - Landelijke communicatie over risico's van alcohol, opvoedvaardigheden, Alcoholwet, alcohol-regels en NIX-18 - Peer-to-peer/ outreaching - Adviesgesprek - Opvoedondersteuning	Ouderlijk toezicht op regels NIX18	Ouderlijke regels over NIX18	Opmerking: Nadruk ligt bij preventie
Scholen	- Stimuleren van Gezonde school, vignet roken en alcohol en Helder op School - Overleg scholen over alcohol-voorlichting - Wijkgerichte Gezonde Kind omgeving - Aandacht risicogroepen	Wordt geen alcohol geschonken bij schoolfeesten		- Stimuleren van Gezonde school, vignet roken en alcohol Opmerking: - Nadruk ligt bij preventie
Sportkantes verenigingen en andere paracommerciële verstrekkers	- Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels en NIX-18 - IVA Training barvrijwilligers - Teamfit, hulp bij het ontwikkelen van alcohol beleid in (sport)kantes - Wijkgerichte Gezonde Kind omgeving	- Basiscontrole - Leeftijd gerichte controle - Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding - Nalevings-communicatie	- Alcoholwet: - Artikel 20 lid 1 - Artikel 20 lid 4 - Artikel 20 lid 5 - Artikel 21 - Alleen alcohol schenken indien dit past binnen statutaire doelstellingen - Beperkte schenktijden. - Geen alcohol bij bijeenkomsten van persoonlijke aard. - Mag alcohol niet openlijk aanprijzen/ onder de aandacht brengen. - Onderzoek naar instellen beperkingen schenken alcohol tijdens activiteiten gericht op jongeren	- Gezonde Kantine - Teamfit - Gezonde Kindomgeving (Lokale Preventie Agenda Kerkrade)

	Preventie: - Info & educatie - Sign./adv./begel.	Toezicht en Handhaving	Regelgeving, beleid en afspraken	Integrale aanpak opmerkingen
Openbare ruimtes, Wijkcentra, Gemeenschaps-huizen/ Jongerenwerk	- Aansluiting bij landelijke communicatie - Landelijke campagnes Ik Pas en Nix18 - Teamfit, hulp bij het ontwikkelen van alcoholbeleid in (sport)kantines - Wijkgerichte Gezonde Kindomgeving	- Controle openbare ruimte (sowieso de aangewezen hotspots) - Leeftijd gerichte controle - Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding - Nalevings-communicatie	- Alcoholwet: - Artikel 45 lid 1 - Verboden op openbare plaats alcoholhoudende drank te nuttigen of aangebroken flessen/blikjes etc. met alcoholhoudende drank bij zich te hebben	Opmerking: Ontmoetings plekken jeugd zijn dynamisch, situatie verandert voortdurend
Supermarkten	Landelijke communicatie over Alcoholwet en alcoholregels en NIX-18	- Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding - Nalevings-communicatie	- Alcoholwet: - Artikel 20 lid 1	Opmerking: De naleef plicht is bij supermarkte n significant beter dan in de andere settings
Slijterijen	Landelijke communicatie over Alcoholwet en alcoholregels en NIX-18	- Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding - Nalevings-communicatie	- Alcoholwet: - Artikel 20 lid 1 - Artikel 20 lid 2 - Artikel 20 lid 4 - Artikel 20 lid 5 - Artikel 21	Opmerking: Jongeren zijn minder snel geneigd hun drank bij een slijterij te kopen.
Cafetaria's	- Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels en NIX-18 - Training barpersoneel van alcoholverstrekkers - Wijkgerichte Gezonde Kindomgeving bij jeugdactiviteiten	- Basiscontrole - Leeftijd gerichte controle - Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding - Nalevings-communicatie	- Alcoholwet: - Artikel 20 lid 1 - Artikel 20 lid 4 - Artikel 21 - Horeca met nachtvergunning is <u>niet</u> toegankelijk voor personen <18 jaar.	
Horeca: Hotels, restaurants, fastfoodrestaurants, snackbars, kantines, catering, cafés	- Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels en NIX-18 - Training barpersoneel van alcoholverstrekkers - Wijkgerichte Gezonde Kindomgeving bij jeugdactiviteiten	- Basiscontrole - Leeftijd gerichte controle - Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding - Nalevings-communicatie	- Alcoholwet: - Artikel 20 lid 1 - Artikel 20 lid 4 - Artikel 20 lid 5 - Artikel 21 - Horeca met nachtvergunning is <u>niet</u> toegankelijk voor personen <18 jaar.	Opmerking: Weinig uitgaans-gelegenhe de n voor jeugd in Kerkrade

	Preventie: - Info & educatie - Sign./adv./begel.	Toezicht en Handhaving	Regelgeving, beleid en afspraken	Integrale aankpak opmerkingen
Evenementen	• Communicatie over Alcoholwet en alcoholregels en NIX-18 • Training barpersoneel IVA en Bar Smart	• Evenementencontrole (sowieso de aangewezen hotspots) • Leeftijd gerichte controle • Controle naar aanleiding van klacht c.q. melding • Nalevingscommunicatie	• Organisator moet minimaal 2 maatregelen treffen ter voorkoming van schenken alcohol aan minderjarige. • Bar verantwoordelijke dient verklaring sociale hygiëne te hebben. • Leeftijdspolsbandjes-systeem • Personeel moet geïnstrueerd worden	

5. Monitoring en evaluatie voortgang

Eén maal per jaar houden we met onze partners een gezamenlijk voortgangsoverleg, om de tussentijdse voortgang, eventuele knelpunten en actualiteiten te bespreken en waar nodig activiteiten of inzet bij te stellen.

De doelstellingen en resultaten van dit uitvoeringsprogramma en het Preventie- en Handhavingsplan worden gemonitord en geëvalueerd met de uitkomsten van de GGD gezondheidsmonitor jeugd en volwassenen en het Nalevingsonderzoek. De uitkomsten van de eerstvolgende monitor van 2023, wordt medio 2024 verwacht. Naar verwachting zal in 2023 een nieuw Nalevingsonderzoek leeftijdscontrole uitgevoerd worden.

Met behulp van deze uitkomsten, zal naar verwachting eind 2024 het Preventie- en Handhavingsplan regionaal en lokaal geëvalueerd worden. En zullen in 2025 weer een nieuw regionaal plan en een nieuw lokaal uitvoeringsplan opgesteld worden.

Bijlage 1: Overzicht verbeterpunten uit risicoanalyse jeugd & alcohol Kerkrade

Betrokkenen/ Setting	Verbeterpunten	Bijzonderheden
Jongeren (13-16 jaar)	• zijn meer gaan drinken • 13-14 jarigen starten eerder met drinken • 13-14 jarigen zijn meer gaan binge drinken • Soms combinatie alcohol en drugs??	• Krijgt jeugd op alle scholen educatie? • Educatie in het VO komt te laat, moet al in groep 6,7,8 van PO • Corona/kennistekort: door lockdown hebben 13-14 jarigen alcohol educatie gemist?? • Corona: verveling, eenzaamheid, negativiteit, neerslachtigheid • Corona: huisfeestjes bij vrienden tijdens en na lockdown? • Bier/ wijn is net over de Duitse grens goedkoper en makkelijker te krijgen vanaf 16 jaar • Jongvolwassenen 18+ kopen alcohol voor jeugd 18- • 'Kan alleen gezellig zijn met alcohol'/ groepsdruk/ drankspelletjes • Onderschatten bij zelf mixen het alcohol percentage/ hoeveelheid • (Te) weinig goedkope en gezonde drankjes/ alternatieven bij evenementen/ jeugd activiteiten • Beseffen effecten niet goed van combi alcohol en drugs
Jongvolwassenen (18-24 jaar)	• Relatief wat meer jongvolwassenen hebben afgelopen jaar alcohol gedronken dan volwassenen • Relatief minder jongvolwassenen voldoen aan de alcoholrichtlijn dan volwassenen	• Pluspunt: Relatief minder jongvolwassenen drinken overmatig of zwaar alcohol
Thuis/ ouders Bij vrienden/ ouders vr.	• De sociale beschikbaarheid van alcohol (via ouders, familie en vrienden) is bij 13-14 jarigen toegenomen • Thuis 1 glas alcohol mogen drinken van ouders, is bij 13-14 jarigen toegenomen • Ontbreken van duidelijke en gezamenlijke afspraken over alcohol en uitgaan • Thuis indrinken	• Krijgen ouders op alle scholen educatie (gekoppeld aan educatie leerling)? • Educatie: door corona lockdown hebben ouders educatie gemist? • Onderschatten hun eigen invloed op het kind • Door huisfeestjes jeugd bij vrienden thuis, tijdens en na corona lockdown? • Goedkeurende houding/ lijken te weinig kennis over gevolgen alcohol te hebben/ beseffen noodzaak niet • Eenzijdige afspraken over alcohol ipv wederzijdse overeenstemming • Weten soms niet hoe zij dit moeten bespreken/ voelen zich soms onmachtig • Onderschatten drankgebruik van kind • Soms taalbarriere?

Betrokkenen/ Setting	Verbeterpunten	Bijzonderheden
Scholen PO/ VMBO/ SO	• Geen of alleen educatie voor kinderen, is niet gekoppeld aan educatie voor ouders • Educatie komt soms te laat • Voor alcohol weinig Moti-4 verwijzingen	• Beseffen niet (altijd) hoe vroeg jeugd al met alcohol start • Vinden het moeilijk hier het gesprek over aan te gaan (met ouders)?
Cafetaria's/ Horeca/ Sportkantines/	Lage naleving leeftijdsgrens 18 + • cafetaria's 16% • sportkantines 20% • horeca 25%	• Te weinig kennis/ educatie? • Nog steeds wennen aan NIX-18?
Sportverenigingen/ Verenigingslokalen Evenementen voor jongeren	• Onervaren barpersoneel • Verkoop/ doorgeven alcohol aan 18- • Doorschenken bij dronkenschap	• Hier komen veel kinderen en jongeren
Evenementen/ feestdagen	• Komt alcoholgebruik bij jongeren voor	• Carnaval • Jaarwisseling • Wedstrijden van Roda JC(?)
Omgeving/ wijk	• Te veel verleidingen die weerstaan moeten worden • Slecht voorbeeld gedrag van volwassenen in de buurt van kinderen tijdens jeugdlessen of jeugdactiviteiten	
Communicatie	Nog beter aansluiten bij jongeren: • Instagram/ Youtube/ Tiktok (Facebook voor ouders) • Niet te belerend • Verbieden werkt als rode lap • Niet alleen negatief belichten • Niet te zwaar/ te serieus	Helpt: • Hier en daar humor • Effecten alcohol benoemen • Adviseren ipv beleren • Jongere of influencer aan het woord laten (jeugdige spreker) • Alcohol is niet nodig om het gezellig met elkaar te hebben! • Nog meer afstemmen op de piekmomenten/ feesten etc in het jaar • Gezondheid en gezond gedrag hip maken

Bijlage 2: Beïnvloedende factoren voor problematisch alcoholgebruik

Legenda praatplaat

↑ / ↓

Het is aanmerkelijk dat de determinant gepaard gaat met een toe- of afname in problematisch alcoholgebruik.

↑ ↓

De associatie tussen de determinant en problematisch alcoholgebruik kan beide kanten op gaan.

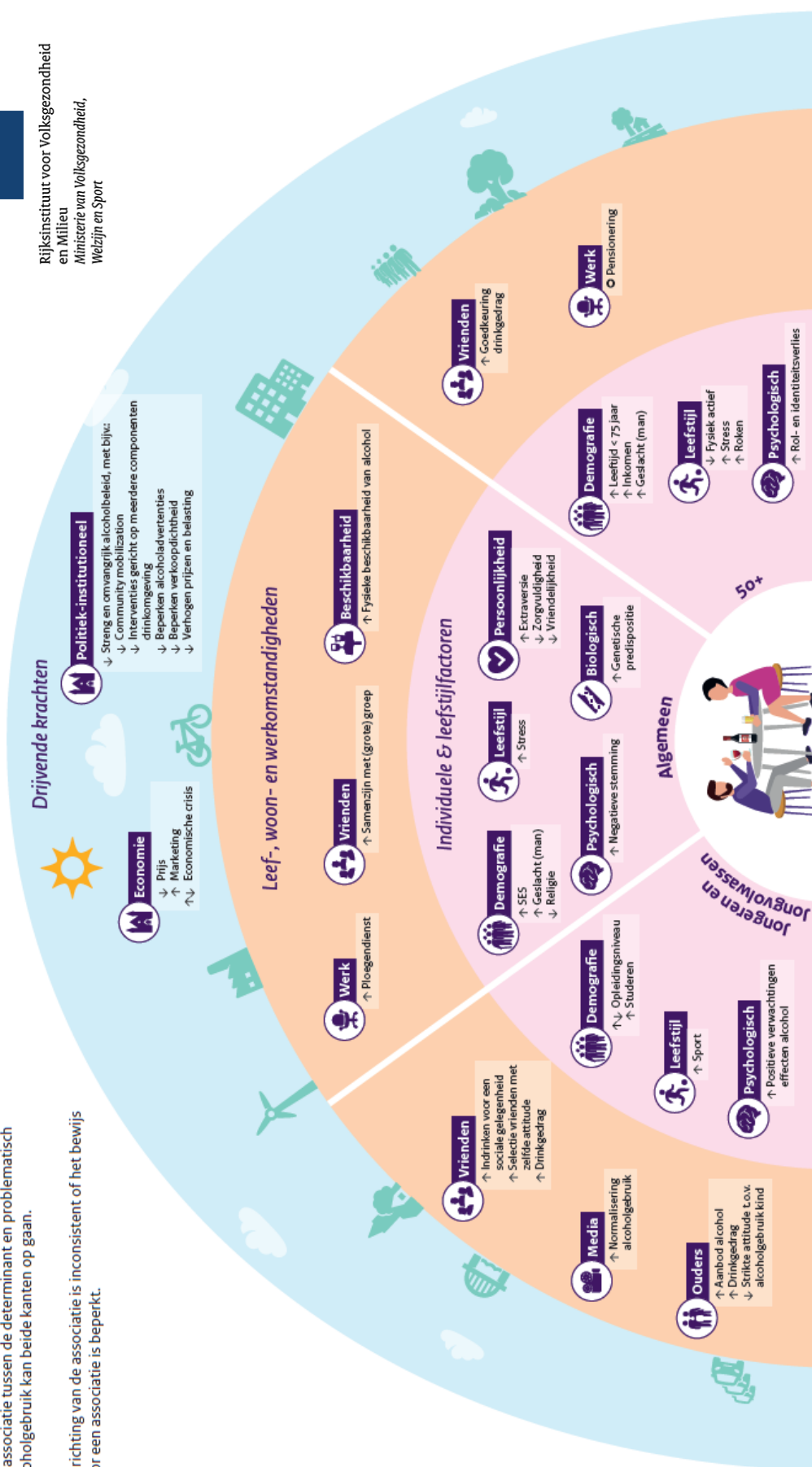
○

De richting van de associatie is inconsistent of het bewijs voor een associatie is beperkt.

Determinanten van problematisch alcoholgebruik

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Problematisch alcoholgebruik

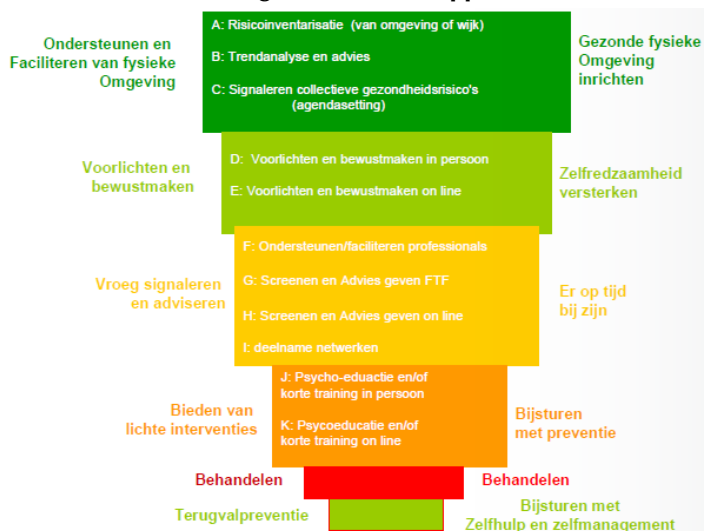
1,5% van de ziektebelasting in Nederland

Bijlage 3: Planproductie, producten en kosten Preventie Mondriaan Parkstad 2023

Hieronder is de inzet per gemeente weergegeven van de inzet op verslavingspreventie per gemeente. Dit betreft een indicatie. Tevens zijn de verschillende domeinen benoemd. Afhankelijk van de behoeften in gemeenten vindt de inzet plaats.

Centrum gemeente	Deel gemeente	Inwoners aantal	Verdeling productie eenheden
Heerlen/Parkstad	Beekdaelen	36.363	462
	Brunssum	28.103	356
	Heerlen	86.832	1101
	Kerkrade	45.642	580
	Landgraaf	37.591	477
	Simpelveld	10.516	133
	Voerendaal	12.452	158
		257.499	3.267

Productenaanbod ingedeeld naar Stepped Care:

Domein	Programma/Project
Vrije Tijd	Individuele preventie (Moti-4 en alcoholpoli)
	Veilig uitgaan (incl. Peereducation)
	Outreaching (wijkgericht)
	Jeugd en Jongerenwerk
Onderwijs	
	GSG (Schoolslag) VO
	GSG (Schoolslag) VMBO
	GSG (Schoolslag) BO
	ROC Scholen (Beroeps)
Thuis	HBO en Universiteit
Overkoepelend	Opvoedingsondersteuning KVO
	Serviceverlening/Campagnes Intermediaren JHV en GGZ

In totaal 3.267 uur à €113,44

Voor **Gemeente Kerkrade** is in 2023 inzet van Mondriaan voor **580 uur / €65.795,20** beschikbaar voor verslavingspreventie. Het aantal uren wordt jaarlijks tussen de gemeenten verdeeld, op basis van het inwoneraantal (incl. indexatie). Deze uren/ inzet wordt niet alleen benut voor het verantwoord omgaan met alcohol, maar ook voor het verantwoord omgaan met andere drugs en gokken door jongeren in Kerkrade.

In het **Productenboek Mondriaan** is uitgebreider na te lezen, wat de diverse producten die hierboven in de Planproductie en die in het Uitvoeringsprogramma genoemd worden inhouden.

Zie: [Productenboek Preventie digitaal.pdf \(mondriaan.eu\)](https://www.mondriaan.eu/sites/mondriaan.eu/files/Productenboek%20Preventie%20digitaal.pdf) voor nadere toelichting.
(<https://www.mondriaan.eu/sites/mondriaan.eu/files/Productenboek%20Preventie%20digitaal.pdf>)

Bijlage 4: Inzet en kosten Handhaving Gemeente Kerkrade 2023

Binnen de **bestaande personele capaciteit**, besteedt Gemeente Kerkrade **404 uur / € 8.100** aan het toezicht door Alcoholwet toezichthouders/ BOA's op de naleving van geldende regelgeving.

Met de inzet van deze personele capaciteit doen we meer dan alleen maar bijdragen aan het doel dat voorkomen wordt dat alcohol geschonken wordt aan minderjarigen. Toezicht op de naleving van de Alcoholwet over de volle breedte van de inhoud van die wet is een wettelijke taak die op ons rust, dus door de inzet van die personele capaciteit geven we invulling aan die wettelijke taak.

En niet alleen dat, inzet van deze uren draagt ook bij aan de aanpak van andere problematiek (bijvoorbeeld jeugdoverlast in de openbare ruimte). Middels deze inzet dragen we dus bij aan meerdere doelen.

Bijlage 5: Kenmerken ontwikkelingsfasen jongeren en preventiemogelijkheden

Ontwikkelingsfase	Kenmerken van ontwikkelingsfase	Houding t.o.v. alcoholgebruik	Mogelijkheden voor preventie
Vroege adolescentie 11-13 jaar	• start van biologische, cognitieve, emotionele en sociale ontwikkelingen • invloed leeftijdsgenoten belangrijker • sterke behoefte om geaccepteerd te worden door leeftijdsgenootjes • toenemende mate van zelfbewustzijn	• houding ten opzichte van middelengebruik is nog overwegend negatief maar wordt positiever • start experimentele fase middelengebruik	• universele preventie meest geschikt • versterken van zelfcontrole en probleemoplossende vaardigheden • aandacht voor gezonde alternatieven • correctie gedrag door ouder / leerkracht • ouderbetrokkenheid • technieken uit cognitieve gedragstherapie <i>Niet effectief:</i> focus op weerbaarheid tegen groepsdruk en peereducatie
Midden adolescentie 14-15 jaar	• riskant gedrag (zoals alcoholgebruik) door snellere ontwikkeling beloningsprocessen t.o.v. zelfregulerende vaardigheden (cognitieve controle) • toename autonomie en invloed leeftijdsgenoten • afwijzing normen van ouders • losmaken van ouders, streven naar onafhankelijkheid	• het afwegen en waarderen van voor- en nadelen van middelengebruik verandert. Voordelen op korte termijn worden belangrijker dan nadelen op de langere termijn	• weinig bekend over preventiestrategieën die samenhangen met positieve resultaten • wel positieve effecten gevonden van omgevingsgerichte interventies en alcoholinterventies gericht op leerlingen én ouders • Preventie gericht op risicogroepen is effectiever in deze fase dan universele preventie <i>Niet effectief:</i> focus op weerbaarheid tegen groepsdruk

Ontwikkelingsfase	Kenmerken van ontwikkelingsfase	Houding t.o.v. alcoholgebruik	Mogelijkheden voor preventie
Late adolescentie <i>16 jaar en ouder</i>	• toename hechting aan waarde-eigenheid • toename zelfcontrole • afname gevoeligheid groepsdruk • afname gevoeligheid voor beloningen	• hoge prevalentie doordat middelen-gebruik onderdeel is van sociale activiteiten en genormaliseerd raakt	• universele preventie en selectieve preventie gericht op risicogroepen beiden zinvol. Selectieve preventie echter effectiever • versterken van zelfcontrole en probleemoplossende vaardigheden • voorlichting • weerbaar maken tegen groepsdruk • sociale-invloed-benadering • motiverende gespreksvoering • ouderbetrokkenheid
Jongvolwassenen <i>18-24 jaar</i>	• zelfregulatie volgroeid na 20e jaar	• hoge prevalentie doordat middelen-gebruik onderdeel is van sociale activiteiten en genormaliseerd raakt	• Screening and Brief Interventions (zie §2.3.4) • motiverende gespreksvoering (zie §2.3.4) • gepersonaliseerde feedback (Miller et al., 2012) • kortdurende interventies SEH (Taggart et al., 2013)

(Bron: Onrust et. al., 2016, tenzij anders vermeld in tabel)

Houd ook bij het inzetten van **voorlichting aan jongeren** rekening met de leeftijdsfase:

- 11-13 jaar: focus op het versterken van zelfcontrole, probleemoplossende -en sociale vaardigheden en het betrekken van ouders. Schenk aandacht aan gezonde alternatieven en correctie van gedrag door ouders en leerkrachten.
- 11-15 jaar: omgevingsgerichte interventies kunnen een preventieve werking hebben. Het veranderen van het gedrag van ouders en het hanteren van strikte regels kan veranderingen bij hun kinderen bewerkstelligen.
- 16-18 jaar: focus op (beïnvloeden van) sociale normen, het versterken van zelfcontrole, motiverende gespreksvoering en het betrekken van ouders.